

Marjo Mäntykenttä

HUIKEET KERHONOHJAAJAT

Opas Raahen seurakunnan varhaisnuorten kerhonohjaajille

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö
Huhtikuu 2018**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Huhtikuu 2018	Tekijä Marjo Mäntykenttä
Koulutusohjelma Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		
Työn nimi Huikeet kerhonojhaajat. Opas Raahen seurakunnan varhaisnuorten kerhonojhaajille		
Työn ohjaaja KM Sari Virkkala	Sivumäärä 26 + 5	
Työelämäohjaaja Nuorisotyönohjaaja Nina Oksanen, Raahen seurakunta		
<p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli edistää Raahen seurakunnan kerhonojhaajien toimintaa ja luoda heille konkreettinen työkalu kerhonojhaamisen tueksi. Pyrin luomaan nuorille innostavan oppaan kerhonojhaamiseen. Kerhonojhaajien opas on hankkeistettu Raahen seurakunnalle.</p> <p>Opas on selkeästi luettava ja teksti ymmärrettävää. Halusin oppaan avulla rohkaista nuoria toimimaan kerhonojhaaja sekä korostaa seurakunnan kerhonojhaajien tärkeyttä. Opinnäytetyön ensimmäisenä kehittämistehtävänä oli nuorten kerhonojhaajien tukeminen.</p> <p>Opinnäytetyöni teoriaosan keskeisempiä aiheita ovat kehityspsykologian tarkastelu ja hengellisen kasvun merkitys lapsuuden ja nuoruuden elämänvaiheissa. Tarkastelin kehityspsykologiaa nuorten kerhonojhaajien kohdalta ja varhaisnuorten lasten kehityspsykologiaa. Halusin tuoda esiin myös lasten kehityspsykologian, jotta kerhonojhaajien tärkeä rooli lasten kasvun tukena tulee esille.</p> <p>Seurakunnassa kerhonojhaajien työalalla on tehty kehittämistyötä. Oppaan tarve on noussut esille kehittämistyön edetessä. Oppaan tavoitteena on tukea nuorta kerhonojhaamisessa. Kerhonojhaajien tarpeellisuus ja monipuolisuus korostavat työn tärkeyttä. Opinnäytetyön toinen tavoite oli tukea nuoria seurakuntayhteyteen.</p> <p>Työn keskiössä on nuori kerhonojhaaja ja hänen lähtökohtansa toimia kerhonojhaajana. Työ tuottaa kattavan paketin kerhon ohjaamisesta. Opas on myös tärkeässä roolissa kerhonojhaajien koulutuksessa. Oppaan avulla nuori löytää motivaatiota ja vahvuuksia kerhotoiminnan ohjaamiseen. Oppaan avulla nuori voi pohtia mitä kerhonojhaaminen nuorelle tarkoittaa.</p>		
Asiasanat nuori kerhonojhaaja, motivaatio, seurakunta, osallisuus, toimijuus.		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date April 2018	Author Marjo Mäntykenttä
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis Awesome clubleaders. A Guide for youth clubleaders of the parish of Raahe.		
Instructor M.Ed Sari Virkkala	Pages 26 + 5	
Supervisor Youth worker Nina Oksanen, The Parish of Raahe		
<p>The objective of the project was promote the actions of clubleaders and provide a concrete tool for them in the Parish of Raahe. The aim was to create a inspiring guide to young people for tutoring a club.</p> <p>The goal was about to create clear guide based on thorough information. The Guide was to be easy to read and understand. I wanted to encourage young people to act as clubleader. Moreover, I wanted to emphasize the importance of Parish clubleaders.</p> <p>The first of the development tasks in the thesis was supporting the young clubleaders. The target of the guide is was to support young person in leading a club and beaing member of congregation. The parish has worked on the work time of the clubleaders. The need for guide has emerged as development work progresses. The guide aims to support the youth clubleader.</p> <p>The study of developmental psychology and importance of spiritual growth ih the stage of childhood and youth people. I examined the developmental psychology of the young clubtutors and childhood children.</p> <p>The focus in this thesis is on the young clubleaders and the starting point of working as a clubleader. As a result an comprehensive package at leading a club. The guide also is part the clubleader's training. With the guide a young person finds motivation and strength to lead a club. With the guide a young person can think what leading a means.</p>		
Key words young clubleader, motivations, parish		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	3
3 VARHAISNUORET KERHOLAISET	4
3.1 Varhaisnuorten hengellisyys	5
3.2 Varhaisnuorten vertaisryhmät	6
4 NUORET JA SEURAKUNTAYHTEYS	7
4.1 Kristillinen kasvatust	8
4.2 Nuorten hengellisyys	8
4.3 Nuoret seurakunnassa	9
5 NUORET KERHONOHJAAJINA	10
5.1 Kerhonohtajan koulutus Raahen seurakunnassa	11
5.2 Nuoruuden kehitys	11
5.3 Nuoren muuttuva sosiaalinen ympäristö	12
5.4 Nuoren identiteetin kehitys	13
6 NUORI AIKUISUUDEN KYNNYKSELLÄ	14
7 LASTEN OHJAAMINEN KERHOSSA	15
7.1 Erilaiset opetusmenetelmät	16
7.2 Pedagogisia menetelmiä.....	16
8 OPAS VARHAISNUORTEN KERHONOHJAAJILLE	18
8.1 Oppaan tavoitteet.....	19
8.2 Oppaan toteutus	20
8.3 Oppaan rakenne	21
9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	22
LÄHTEET	23
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Seurakunnassa nuoret kerhonojajaajat ovat tärkeässä roolissa tulevaisuuden kannalta. Lapsuudessa saadut hyvät kokemukset varhaisnuorten kerhosta vahvistavat seurakuntayhteyttä. Tänä päivänä kirkon taloudelliset resurssit ovat tiukalla. Siikasalon seurakunta liittyi Raahen seurakuntaan vuonna 2013, joten Raahen seurakunta toimii maantieteellisesti laajalla alueella. On selvää, että monipuoliseen varhaisnuorten kerhotoimintaan tarvitaan nuoria kerhonojajia, jotta toiminta on monipuolista ja lähellä varhaisnuorta. Laadukkaaseen ja tasapuoliseen kerhotoimintaan tarvitaan myös kerhonojajakoulutusta. Raahen seurakunnassa varhaisnuorisotyöntekijät ovat vuosina 2016-2017 kehittäneet kerhonojajakoulutusta. Tämä opinnäytetyö tukee seurakunnan varhaisnuorten kerhojen kerhonojajia ja auttaa nuoria oman roolin löytämisessä kerhonojajana.

Raahen seurakunnalle opinnäytetyön aihe ja työn tuloksena laadittu opas on ajankohtainen. Kerhonojajien kehittämistyön edetessä on huomattu tarve oppaalle, joka tukee nuorta kerhonojajaa. Lisäksi kerhonojajien tarpeellisuus ja monipuolisuus korostavat aiheen tärkeyttä. Opinnäytetyön keskiössä oli nuori kerhonojaja ja hänen lähtökohta toimia kerhonojajana. Lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli laatia opas nuorille kerhonojajille. Oppaassa on kattava tietopaketti kerhon ohjaamisesta sekä siihen liittyvistä vastuista. Oppaan avulla nuori löytää motivaatiota ja vahvuuksia kerhotoiminnan ohjaamiseen ja opas myös antaa nuorille tietoa siitä, mitä kerhonojajana oleminen tarkoittaa. Millaisia edellytyksiä kerhonojaja nuorelta vaaditaan ja toisaalta, mitä kerhonojajaminen antaa nuorelle.

Kirkossa varhaisnuorisotyö on monipuolinen kokonaisuus, joka koostuu erilaisista toiminnoista. Varhaisnuorisotyössä toimintoja ovat muun muassa kerhot, retket, leirit, kouluyhteistyö ja yksittäiset tapahtumat esimerkiksi kymppisynttärät. Varhaisnuoret ovat laaja ikäryhmä, sillä se kattaa 7-14 vuotiaat. Kirkon varhaisnuorisotyötä linjaa ja määrittää kehittämisasiakirja. Kehittämisasiakirja pyrkii vastaamaan myös tulevaisuuden haasteisiin. Varhaisnuorisotyöllä on pitkät perinteet kirkossa ja toiminta on ollut kokoavaa jo yli kolmenkymmenen vuoden ajan. Kerhonojajien panos kerhotoiminnan vetämisessä on huomattava. Vuonna 2011 koko Suomen seurakunnissa toimi yhteensä melkein 14 000 ohjaajaa varhaisnuorten kerhoissa. Seurakuntien kerhotoimintaan osallistui vuonna 2011 yhteensä 53 400 varhaisnuorta. Seurakunnista suurin osa järjestää nuorille kerhonojajille koulutusta joko yksin tai yhteistyössä toisen seurakunnan kanssa. Seurakunnista 13 %:lla ei ollut ollenkaan kerhonojaja koulutusta. (Haastettu kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011, 146-148.)

Kerhonohtajien opas on hankkeistettu Raahen seurakunnalle. Kerhonohtajien kehittämistyössä oli ilmennyt, että opasta tarvittaisiin. Kerhonohtajien opas palvelee niin uusia kuin jo toiminnassa mukana olevia kerhonohtajia. Opas on monipuolinen katsaus siitä, mitä kerhonohtajan on hyvä huomioida toiminnassaan.

Palkattu varhaisnuorisotyöntekijä on kerhonohtajalle tärkeä tuki, joka auttaa nuorta kerhonohtajaa monin tavoin. Työntekijä voi auttaa kerhonohtajaa suunnittelussa ja koordinoinnissa, kannustaa nuorta sekä tukea myös hengellisessä työssä. Kerhonohtajien merkitys on suuri Raahen seurakunnassa ja seurakunta pystyy kerhonohtajien avulla tarjoamaan varhaisnuorille toimintaa lähellä lapsen kotia.

Opinnäytetyö asettaa kerhonohtajan keskiöön. Opinnäytetyössä huomioidaan myös kerhonohtajan lähtökohta toimia tehtävässään. On tärkeää kiinnittää huomiota kerhonohtajien koulutukseen ja tukemiseen. Nuorten merkitys tulevaisuudessa seurakunnille on myös tärkeä. Keskeisiä käsitteitä opinnäytetyössäni ovat nuori kerhonohtaja, motivaatio, seurakunta, osallisuus ja toimijuus.

2 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Tässä opinnäytetyössä ensimmäisenä kehittämistehtävä oli tuottaa Raahen seurakuntaan kerhonoahjaajan opas (LIITE 1). Oppaan tavoitteena on auttaa nuoria kerhonoahjaajia löytämään vahvuuksiaan ja motivaatiota kerhonoahjaamiseen sekä seurakuntayhteyteen. Oppaan tavoitteena on myös nostaa esiin kerhonoahjaajan arvokasta tehtävää. Toisena kehittämistehtävänä on oppaan avulla auttaa tukea nuoria seurakuntayhteyteen.

Oppaasta kerhonoahjaaja löytää perustietoa kerhonoahjaamisesta. Oppaan avulla kerhonoahjaaja voi palauttaa mieleen kerhonoahjaajakoulutuksessa esillä olleita asioita. Kerhonoahjaajan oma identiteetti kerhonoahjaamiseen vahvistuu. Kerhonoahjaajien motivaation suuntaamisella kerhonoahjaajan saa uusia näkökulmia tehtäväänsä. Luottamus kerhonoahjaajiin lisää luovuutta.

Rippikoulu tavoittaa vuosittain lähes koko ikäryhmän, mutta rippikoulun jälkeen jo muutaman vuoden sisällä nuorten osallistuminen ja kiinnostus seurakuntaa kohtaan laantuu. Seurakunta menettääkin kontaktin näihin nuoriin. Tämä saakin pohtimaan, miten nuoria saataisiin pysymään mukana seurakunnan eri toiminnoissa. Kirkossa nuoren vaikutusmahdollisuudet ja mahdollisuus saada äänensä kuuluviin voivat olla vähäisiä. Nuorille tarjotaan kyllä toimintaa, mutta heidän vaikutusmahdollisuutensa ovat vähäiset. Tämä näkyy konkreettisesti nuorten vähäisenä osuutena esimerkiksi kirkon päättävissä elimissä. Lisäksi kirkollisissa vaaleissa nuorten äänestysaktiivisuus on alhainen. Kun nuori on passiivinen objekti, alkaa se johtaa seurakunnasta vieraantumiseen ja kirkosta eroamiseen. Kirkosta eroavat nuoret kokevat, ettei kirkolla ole annettavaa heidän elämäänsä ja kirkko tuntuu etäiseltä laitokselta. (Karvonen & Liljendahl 2005,312.)

Tulevaisuudessa nuorilla on kuitenkin tärkeä merkitys, sillä nuorista voi tulla uusia päättäjiä tulevaisuuden kirkkoon. Nuorten ääntä kannattaa kuulla kirkossa jo tänä päivänä ja nuorille tulisi tarjota vaikutusmahdollisuuksia kirkossa jo tänään, jotta nuorista kasvaa kirkkoon sitoutuneita tulevaisuuden vaikuttajia. Useimmiten nuorten näkökulmat asioihin ovat uusia ja tuoreita, ja tämä onkin se syy, miksi kannattaa kuunnella nuoria. Nuorten äänen kuuleminen vaikuttaa kirkon aseman säilymiseen tulevaisuudessa. (Karvonen & Liljendahl 2005, 312.)

3 VARHAISNUORET KERHOLAISET

Nuoret kerhonohjaajien kerhoissa osallistujien ikä vaihtelee seitsemästä kahteentoista vuoteen. Suuri ikäjakauma vaatii nuorelta kerhonohjaajalta kykyä ja taitoa vastata monen ikäisten lasten haasteisiin. Kouluikäisten lasten kehityspsykologiaa tarkastellessa kehittyy ymmärrys siitä, kuin arvokasta työtä kerhonohjaajat tekevät. Kouluikäisille ystävien ja kavereiden merkitys on tärkeä, sosiaalinen kehitys tapahtuu ryhmässä. Kerhonohjaajat mahdollistavat toiminnallaan sen, että pienenkin kylän lapset voivat osallistua kerhotoimintaan lähellä kotiaan. On selvää, että ilman nuoria kerhonohjaajia kerhotoimintaa ei olisi näin laajalla alueella Raahen seurakunnassa.

Kouluikäisten lasten elämässä tapahtuu paljon muutoksia. Samaan aikaan, kun lapset aloittavat koulun noin 7 vuotiaana, tapahtuu heille monia fyysisiä, psyykkisiä ja yksilöllisyyteen liittyviä muutoksia. Lasten sopeutumiskykyä koettelee myös koulumaailmaan sopeutuminen. Toisaalta lapsella on valtavasti vahvuuksia tuona aikana. Kouluikäisillä on voimia kohdata vaativia muutoksia, jotka liittyvät heidän kehitykseensä. Lapsilla on into oppia uutta ensimmäisinä kouluvuosina, jotka ovat jatketta varhaislapsuudelle. Edelleen tietoisuus on kuvien ja tunnelmien kyllästävä mutta vähitellen kehittyy käsitteellisempi ajattelu. Kuvallisen ja elämyksellisen tietoisuuden vaalimista tulisi jatkaa riittävän pitkään lapsen elämässä. (Dunderfelt 2011,81-82.)

Lapsen kasvaessa noin 8-10 vuoden iässä lapsen yksilöllisyys vahvistuu. Lapsi osoittaa oikeutensa ja mielipiteensä ja kritiikki voikin kohdistua esimerkiksi opettajiin tai kerhonohjaajiin. Tässä vaiheessa lasten ympärillä olevilta vaaditaan johdonmukaisuutta, sillä lapset huomaavat, jos jokin asia sanotaan eri lailla kuin edellisellä kerralla. Kritiikki suuntautuu monesti myös lapseen itseensä, esimerkiksi omaan ulkonäköön. Lapsi voi pohtia myös omaa kohtaloa, myös kosmisessa mittakaavassa pohtien esimerkiksi onko tähtien takana mitään tai miksi olen maan päällä. Tämä vaihe voi aiheuttaa lapselle muun muassa yksinäisyyden tai erillisyyden tunteita. Kaikki nämä kokemukset liittyvät yksilöitymisprosessiin. Vahvemman tunnon omasta itsenäisyydestä herättävät esimerkiksi oman sisäisen maailman voimistuminen ja konkretisoitua ajattelemisen. Muutoksista ja kehittymisestä huolimatta lapsi elää vielä mielikuvitus-/toivemaailmassa ja aikuisten suojaavan ihmissuhdepiiriin sisällä. Lapsi ei vielä kykene hahmottamaan monimutkaisista asioista kokonaisuuksia. Loogisen abstraktista ajattelua lapsi ei ole vielä tässä vaiheessa saavuttanut. (Dunderfelt 2011, 82-83.)

Esikouluiässä alkanut samaistuminen lähinnä omaa sukupuolta olevaan vanhempaan jatkuu 10-12 vuoden iässä. Samaistuminen tapahtuu lapsen arkipäivän toiminnoissa esimerkiksi varhaisnuorten kerhoissa. Tässä iässä oman osaamisen perusvoimat alkavat muodostua ja siksi vaihe on tärkeä lapsen elämässä ja kehityksessä. Kehitykseen lapsi tarvitsee aikuisen läheisyyttä. (Dunderfelt 2011, 84.)

3.1 Varhaisnuorten hengellisyys

Jumalaan liittyvät kysymykset heräävät varhaislapsuudessa. Millainen on Jumala? Voiko Jumalan tavata? Kuinka vanha Jumala on? Varhaisnuorten kysymykset ovat leikkisiä, mutta niissä on mukana totuutta ja aitoa ihmettelyä. Varhaisnuoret ovat jättäneet taakseen sadunomaisen ajattelunmallin Jumalasta ja tilalle kehittynyt realistisempi näkemys todellisuudesta. Ympäristöä lapset tarkkailevat tarkasti. Jumalaa koskevia kysymyksiä tarkastellaan arkiseen todellisuuteen painottuvan ajattelun kautta. Varhaisnuoruus määritellään kehitysteorioissa yhdeksi tärkeimmistä ikäkausista. Juuri tässä iässä lapset omaksuvat suunnan uskosta. Usko saa murrosiässä selkeämmän ilmaisan. (Jokela 2015, 24-25.)

Varhaisnuorten ikä on merkittävä hengellisen kasvun kausi. Parhaimmillaan lapsi on matkalla kohti uskonnollista ajattelua. Lasten hengellisen kasvun tukeminen antaa tärkeän näkökulman vanhemmille ja seurakunnalle. Uskonnollinen kokemusmaailma on lähtökohtana hengellisen kasvun tukemisessa. Hengellisessä tukemisessa on tärkeää huomioida lapsen kasvu ja kehittyminen. Iän mukana kasvaa hengellisyys, joka on ankkuroitu kirkon vanhaan spiritualiteettiin, jolla on pitkät perinteet. Siinä korostuvat kokonaisvaltainen uskonnollisuus, joka sisältää rukousta, perinteitä ja rakkaudellisen maailman. Hengellisyys antaa tilaa muutoksille ja kypsymiselle. Vuoropuhelua käyvät lapsen elämän peruskokemukset ja kristilliset kuvat, tavat sekä kertomukset. Hengellisyyden tukija tarvitsee avoimuutta ja rohkeutta kulkeakseen lapsen rinnalla kohti hengellisyyttä. Tukija ei ole korokkeella vaan nimenomaan rinnalla kulkijana hengellisyyden polulla. (Jokela 2015, 24-25.)

Aikuisillakin on kirkkoa koskevia unelmia. Kirkko on paikka, jossa ihminen kohtaa Jumalan sekä ihmiset toinen toisensa. Myös lapsilla on unelmia kirkosta. Ne ovat hellyttäviä, hauskoja, yllätyksellisiä ja osa niistä ovat tosia. Varhaisnuorilla on elämässään menossa monenlaista uutta, jopa stressiksi asti. Seurakunta tarjoaa tilaa olla, se tarjoaa paikan rauhoittumiselle ja hiljentymiselle. Sellaiselle paikalle on tarvetta, jotta ihminen voi kuulostella Jumalan läsnäoloa. Unelmien seurakunnassa on mahdollisuus saada rinnalleen kulkija ja hengellinen matkakumppani kaiken ikäisenä, myös varhaisnuorena. (Hakkarainen & Vappula 2015, 147.)

3.2 Varhaisnuorten vertaisryhmät

Lapsen vertaisryhmään kuulumisen on tärkeää lapsen kehityksessä. Vertaisryhmä tarjoaa kumppanuutta ja ajanvietettä sekä tunteen siitä, että kuuluu johonkin. Eteenkin lapset, jotka lähestyvät nuoruusikää, tarvitsevat aiempaa enemmän yhteenkuuluvuutta sekä läheisyyttä vertaisryhmästä. Pienempänä tämä alue kuuluu vanhemmille, mutta lapsen kasvaessa vertaisryhmän merkitys korostuu ja siellä opetellaan yhdessä toimimista sekä kompromissien tekemistä. Lisäksi nuoret ottavat vertaisryhmästä omaa paikkaansa. Nuoruusiän lähestyessä vertaisryhmän merkitys vanhemmista irrottautumisessa on suuri. Lapset ja nuoret oppivat vertaisryhmässä sosiaalisen vertailun kautta paljon itsestään. Sosiaalinen vertailu auttaa varhaisnuorta rakentamaan minäkuvaansa. Jos vertaisryhmässä lapsi kokee torjumista, hän alkaa helposti itseään sosiaalisesti epäonnistuneena. Korkea sosiaalinen asema ei ole välttämätön lapsen myönteisen kehityksen kannalta, mutta vertaisryhmässä koetut torjumiset saattavat kuitenkin nostaa riskiä jäädä ryhmän ulkopuolelle sekä kiusatuksi tulemisen riski kasvaa. Jos lapsi jää vertaisryhmässä ulkopuolelle, häneltä puuttuu harjoituskenttä uusien sosiaalisten taitojen oppimiseen. Lapsen vakiintunut sosiaalinen status on usein pysyvä. (Salmivalli 2005,32-33.)

Ryhmä koostuu jokaisesta osasta. Ihmiset ovat erilaisia ryhmässä kuin yksinään. Siihen vaikuttaa myös se, onko ryhmä ennestään tuttu ja jokainen kerhoryhmä on erilainen. Jokaisella on ryhmässä oma, erilainen roolinsa. Roolit auttavat ryhmäläisiä sopeutumaan uuteen ryhmään. Kerhonohtaja on osa ryhmää ja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa ryhmän ilmapiiriin. Ryhmän kannalta on tärkeä kuulla lasten toiveita ja laatia säännöt. Ryhmän toimintaa auttaa myös, se että kerholaiset tutustuvat kaikkiin ryhmän jäseniin. Tutustumisen myötä kerholaiset alkavat luottaa ryhmän jäseniin ja he voivat pikkuhiljaa luottamuksen myötä alkaa luopua alkuperäisistä rooleistaan. (Juntunen 2015, 85-86.) Kerhonohtajaaminen vaatii nuorilta kerhonohtajilta kärsivällisyyttä ja intoa oppia sekä opetalla uusia asioita ja käytänteitä. Nuoren kerhonohtajan onkin tärkeä avoimesti hakea tukea työntekijältä. Haasteiden kanssa ei kannata jäädä yksin. On ymmärrettävää, että jokainen kerhonohtaja kohtaa haasteita kerhonohtajan taipaleella.

4 NUORET JA SEURAKUNTAYHTEYS

Kerhonohtaminen voi olla nuorille siirtymävaihe elämässä. Usein kerhonohtaja elää nuoruuden vaakaampaa vaihetta ollen jo monelta osin kypsä. Kuitenkin nuori on itsekin vielä kasvava ja tarvitseekin tukea ja ohjausta aikuiselta työntekijältä, jotta voi toimia kerhonohtajana opastaen lapsia seurakunnan maailmaan. Nuoret toimivat vastuullisessa työssä kerhonohtajina, joten heidän kehitysvaiheidensa tarkastelu tuo näkökulmaa opinnäytetyöhöni.

Nuoruutta voidaan tarkastella kolmessa eri jaksossa. Nuori kohtaa jokaisessa jaksossa uusia asioita, jotka haastavat ja kehittävät nuorten kasvua. Ensimmäinen jakso on nuoruusiän varhaisvaihe 12-15-vuotiaana. Tuohon ajanjaksoon sijoittuu myös varsinainen biologinen murrosikä. Ikäjaksoon kuuluu vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan protestointia ja tällöin luodaan myös ikätovereiden kanssa uusia ystävyys-suhteita. 15-18-vuotiaiden kohdalla puhutaan nuoruusiän keskivaiheesta. Tässä jaksossa tapahtuu ihas-tumista ja samaistumista sekä nuori selkiinnyttää minäkokemustaan. Keskivaiheessa omia rajoja etsitään ja kokeillaan, myös ihmissuhteet syvenevät. Kolmas vaihe on nuoruusiän loppuvaihe 18 – 20-vuotiaana. Tämä on seestymisen aikaa ja tuolloin pohditaan omaa asemaa maailmassa. Nuoret aloittavat itsenäisen elämän. (Dunderfelt 2011, 84-85.)

Nuoruus on muutosten aikaa ja nuoruudessa melkein kuin opetellaan elämää uudelleen. Oma yksilöllisyyden merkitys ohjataan uudelleen suhteessa muihin ihmisiin, luontoon ja koko maailmankaikkeuteen. Oppiminen on nuoruudessa erityisen kiihkeää, mutta oppiminen jatkuu koko elämän. Oma yksilöllisyys herää ja yksilöllisyys kohtaa maailmassa olevia vastakkaisuuksia. Nuori ihminen on älyllisesti ja kehon rakenteeltaan jo valmis yhteiskunnalliseen toimintaan, mutta monet nuoret voivat vielä vuosia etsiä itseään. He viettävät aikaansa ikään kuin ”vaellellen”. Nuoret etsivät omaan paikkaansa ja erityisesti omaa itseään, mutta myös paikkaansa yhteiskunnassa. Nuoret avartavat maailmankuvaansa esimerkiksi matkustellen sekä kokeilemalla erilaisia työ- ja opiskelupaikkoja. Nuoret myös haaveilevat kaukaisesta tulevaisuudesta, ja viettävät aikaansa erilaisissa ihmis- ja aateryhmissä. (Dunderfelt 2011, 84-85, 92.)

Nuoruus on matka lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruudessa opitaan elämään uudella tavalla. Suhdetta ihmisiin, luontoon ja koko maailmankaikkeuteen peilataan oman yksilöllisyyden kautta. Peilaaminen on elinikäinen prosessi, joka on nuoruudessa voimakkaimmillaan. Oma minuus alkaa rakentua. Minuudella voidaan tarkoittaa montaa asiaa. Muualla universumissa ei ole toista sellaista kuin minä. Tämän vuoksi yksilöllinen minuus on ainutlaatuista. Yksilöllisyys on arvo sinänsä, eikä sitä voi mitata, olivatpa yksilön

kyvyt ja menneisyys millaiset hyvänsä. Ihmisen kehityksen perusvaiheeksi kuvataan tapahtuvan ikävuo-
sina 0-16/22. Käytännössä kehityspsykologian kirjat päättyvät, sillä kehitys on selvästi havaittavaa noin
20-vuotiaaksi asti. Sen jälkeen muutokset ovat erilaisia ja ne muuttuvat sisäisemmiksi sekä yksilöllisem-
miksi. Ihmisellä on eri kehityskausia läpi elämän, mutta kehitys on yksilöllistä. (Dunderfelt 2011, 94-
95.)

4.1 Kristillinen kasvatusta

Kristillinen kasvatusta käytetään monissa yhteyksissä eri tavoin, eikä sille ole yksiselitteistä määritel-
mää. Merkityksen ymmärtämiseen liittyy myös kasvatuksen käsite. Tarkastellessa erilaisia määritelmiä
kasvatukselle löydetään piirteitä, jotka tyypillisesti liittyvät kasvatuskäsitteisiin. Näitä ovat muun muassa
vuorovaikutuksellisuus ja normatiivisuus. Kristillinen kasvatusta on yksi uskonnollisen kasvatuksen
muoto. Uskonnolliseen kasvatukseen liittyvät tunnusmerkit tunnustuksesta ja perinteestä. Kristilliseen
kasvatukseen kuuluu hengellisiä ja yleisinhimillisiä sekä eettisiä piirteitä. Kasvattaja voi pyrkiä ohjaa-
maan lapsia kasvamaan vastuulliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Lapsille tulee olla myös mahdollisuus
kuulla Jumalan sanaa, oppia kristillisiä tapoja sekä osallistua ja elää lähellä kristittyjä ihmisiä. (Muhonen
& Tirri 2008, 64, 66-69.)

Kristillisen ihmisenäkemyksen mukaan ihminen on arvokas sellaisenaan, kun hän on. Ihmisestä ei voi tulla
kasvatusta avulla, eikä kasvatusta vuoksi arvokasta. Toisin sanoen uskoa ei voi kasvattaa. Usko on-
kin luterilaisen käsityksen mukaan lahja. Kasvatusta sen sijaan tarvitaan maallisimpiin asioihin: ihmisen
sosiaaliseen kasvuun, arvokkaiden perinteiden siirtämiseen ja tiedon sisäistämiseen. Taito, jolla ihminen
(lapsi tai aikuinen) oppii refleктоimaan omaa kristillistä uskoa ja Jumalan lapsena elämistä, on erityistä
kristillistä kasvatusta. Kasvatusta on hyvä asia, joka auttaa näkemään elämän Jumalan edessä. Kasvatusta
ei saa olla vallankäytön väline. Jumalan edessä kasvattajan vastuu on suuri. Kristilliset raamatulliset
lauseet eivät tee kasvatusta kristillistä. Kristillisen kasvatusta lähtökohtia ovat rakkaus ja toisen
ihmisen hyväksyminen. (Riekkinen 2008, 88-89.)

4.2 Nuorten hengellisyys

Tänäkin päivänä kirkon rooli on merkityksellinen yhteiskunnassa ja hengellisesti kirkkoon luotetaan.
Luottamus on ehkä suurempi kuin kirkko sen tiedostaakaan. Luterilainen kirkko on yhteiskunnassa po-
sitiivisen yhteiskunnan hengellinen kotipaikka. Jotta usko rippikoulunkin jälkeen jatkuisi nuorten elä-
mässä, on tietoisesti pyrittävä tarjoamaan näkemystä aikuisen todellisuudentajuiseen uskoon, joka antaa

tilaa sekä järjelle että mysteerille. Lisäksi on tärkeä kertoa hyväksynnästä, jota Jumalan armo ja anteeksianto tuovat. (Köykkä 2014, 118-119.)

Oman uskonnon merkitystä korostetaan koulun uskonnonopetuksessa. Koulun opetuksen tavoitteena on tarjota oppilaille aineksia identiteetin ja maailmakatsomuksen rakentamiseen. Näitä aineksia ovat muun muassa tietojen, taitojen ja kokemusten tarjoaminen. Tavoitteena on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Oman uskon keskeisempien ilmenemismuotojen syventämiseen on mahdollisuus uskonnollisissa tilaisuuksissa. Koulussa myös oppituntien ulkopuolisilla tapahtumilla on merkittävä kasvatuksellinen tehtävä. Perusolemukseltaan nämä tapahtumat eivät ole pedagogisia, mutta käytännössä ne sellaisia ovat. Nostavat esiin kristinuskon merkityksen suomalaisessa yhteiskunnassa sekä tänä päivänä että historiassa. Tänä päivänä maailman yhdentyessä on tärkeä tuntea omat juurensa. (Holma 2008, 145-146.)

4.3 Nuoret seurakunnassa

Nuoria kutsutaan edelleen rippikoulun jälkeen pysymään seurakunnan toiminnassa mukana. Usein kokemukset rippileiriltä innostavat nuoria osallistumaan esimerkiksi isoskoulutukseen tai kerhonoahjaajakoulutukseen. Kerhonoahjaajan työ on vastuullista. Koulutukset antavat nuorille valmiuksia toimia vastuullisessa tehtävässä. Nuori saa koulutuksissa harjoitella soveltamaan esimerkiksi rippikoulussa oppimiaan asioita ja nuori saa elää uskoa todeksi. Samalla nuoren ryhmätyötaidot kehittyvät ja hän oppii ottamaan vastuuta. Seurakunta tarjoaa myös nuorille paikan, jossa jatkaa hengellistä kasvua esimerkiksi yhteisissä raamattupiireissä tai lauluilloissa. Myös avoimien ovien nuortenilloilla on paikkansa, sillä ne tarjoavat nuorille paikan olla vapaasti ja niihin on helppo tulla, myös niiden jotka eivät ole seurakunnan toiminnassa aktiivisesti mukana. (Seurakuntalaisen käsikirja 2005, 35-36.)

Nuorten kerhonoahjaajien kasvua pyritään tukemaan seurakunnassa monin eritavoin. Tuen ja kuuntelun tärkeys on ilmeinen, nuori kerhonoahjaaja tarvitsee vastuun jakajaa, sekä ajatusten vaihtoa työntekijän kanssa. Nuorten kerhonoahjaajien hengellistä kasvua pyritään tukemaan liittymällä koko seurakunnan kerhonoahjaajien kanssa erilaisiin seurakunnan tapahtumiin. Raahan seurakunnassa kerhonoahjaajat osallistuvat esimerkiksi kerhonoahjaajaryhmänä lähetyksen joulumyyjäisiin.

5 NUORET KERHONOHJAAJINA

Nuorilla kerhonohtajilla on kattavat tavoitteet ja niihin pyritään pääsemään esimerkiksi kerhonohtajien koulutusten avulla. Lisäksi varhaisnuorisotyöntekijällä on keskeinen merkitys nuorten kerhonohtajien tukemisessa. Kerhonohtajan koulutuksella pyritään siihen, että nuori kerhonohtaja löytää oman identiteettinsä kerhonohtajana, jotta voi toimia lasten esikuvana kerhossa. Kerhonohtajan on hyvä myös tuntee ikäryhmän tarpeita ja vuorovaikutuksen perusteita. Leikin merkityksen ymmärtäminen on myös tärkeä osa seurakunnan varhaisnuorten kerhoa. Kerhonohtajan on hyvä ymmärtää hartauselämän tärkeys sekä kerhotoiminnan merkityksen. Kerhonohtajan on tärkeä osata suunnitella ja toteuttaa kerhokerta lapsille. Lisäksi turvallisuuden huomioiminen kerhotilassa kuuluu kerhonohtajan tehtäviin. Kerhonohtajan ensimmäisen koulutusvaiheen jälkeen nuori voi toimia kokeneemman kerhonohtajan parina. Toinen koulutus syventää jo opittuja ja nuori osaa jo toimia itsenäisesti kerhonohtajana. Kerhonohtajat voidaan koulutuksen jälkeen siunata työhönsä. Jatkossa on tärkeää osallistua kerhonohtajien tapaamisiin sekä perehtyä kerhon apuvälineisiin esim. kerhonohtajan käsikirjaan. Työntekijän jatkuvalla tuella on myös suuri merkitys. Kattava ja laaja kerhonohtajan koulutus vaatii työntekijöiltä aikaa ja paneutumista ja usein kerhonohtajakoulutus järjestetään seurakunnissa yhteistyönä. (Juntunen 2015,7-9.)

Kerhon merkitystä voidaan miettiä kysymysten avulla: Mikä on kerhon ja kaveriporukan ero? Kerhon ominaispiirteitä ovat esimerkiksi seuraavat: kerho on kutsuttu koolle suunnitellusti, se kokoontuu säännöllisesti ja sen toiminnalla on tavoite. Kerholla on myös selkeä aloitus ja loppu. Kerhonohtajat ovat saaneet koulusta kerhonpitämiseen. Tunnusmerkkejä hyvin toimivasta kerhosta ovat muun muassa se, että kerholaiset ja vanhemmat arvostavat kerholaisia ja kesken kauden voi mukaan tulla uusi kerholainen. Kerho on toimiva ja kiinteä. Kerhokertojen edetessä kerholaisille syntyy ryhmähenki ja kerhosta tulee ”oma”. (Juntunen 2015, 30-31.)

Vuorovaikutus on kerhossa tärkeää ja vuorovaikutus on sanatonta tai sanallista. Toiminnan, asentojen ja ilmeiden kautta välittyy suurin osa sanattomasta viestinnästä. Ryhmässä hiljaiset viestit tulevat esimerkiksi siitä, mihin ryhmän jäsenet asettuvat tai kenen vitseille nauretaan. Ryhmässä vuorovaikutus on monimutkaista. Joskus vuorovaikutus voi myös epäonnistua. Jos näin käy, on hyvä muistaa, että vuorovaikutus ei ole yksin ohjaajan vastuulla, vaan vuorovaikutus on yhteispeliä. Käyttäytymiseen vaikuttaa se, että jokaisella on hyviä ja huonoja päiviä. (Juntunen 2015, 30-31.)

5.1 Kerhonojhaajan koulutus Raahen seurakunnassa

Raahen seurakunnan varhaisnuorisotyöntekijät ryhtyivät kehittämään seurakuntaan kerhonojhaajille koulutusta vuonna 2016-2017. Ensimmäinen kerhonojhaajien koulutus Raahen seurakunnassa järjestettiin 2017 syys-lokakuun vaihteessa leirikeskus Kultalassa. Nuoret pohtivat kerhonojhaajana olemista muun muassa seuraavien kysymysten avulla: Millainen kerhonojhaaja haluan olla? Mikä vielä kerhonojhaamisessa mietityttää? Missä tarvitsen vielä harjoitusta kerhonojhaajana?

Nuoret kertoivat tarvitsevansa vielä harjoitusta muun muassa rajojen asettamisessa, aikataulutuksessa, hartauden pitämisessä, selkeiden ohjeiden selittämisessä sekä kerhon hallinnassa. Nuoria mietityttivät kerhonojhaajana esimerkiksi ongelmalliset tilanteet, haastavat lapset, hätätilanteet sekä miten lapset viihtyvät kerhossa, onko kaikilla kivaa ja miten huomioida kaikkia lapsia tasapuolisesti. Nuoret halusivat kerhonojhaajina kokea olevansa muun muassa mukavia, positiivisia, helposti lähestyttäviä ja avuliaita. He toivoivat myös muistavansa lasten nimet paremmin sekä olevansa rohkeampia kokeilemaan uutta. Koulutus oli leirimuotoinen ja koulutuksen päätteeksi kerhonojhaajat siunattiin tehtäviinsä.

Nuorelle kerhonojhaajana toimiminen voi olla elämässä siirtymävaihe, jolloin kartoitetaan omia vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita. Kerhonojhaajana toimiselle voidaan myös hakea omaa paikkaa opiskelujen ja työelämän suhteen. Nuori voi kerhonojhaajana saada arvokasta kokemusta esimerkiksi ohjauksesta, lasten kanssa työskentelystä. Nämä kokemukset voivat auttaa nuorta selkiyttämään haaveita tulevasta opiskelusta tai työelämästä.

5.2 Nuoruuden kehitys

Nuoruus on siirtymistä lapsuudesta aikuisuuteen. Tätä kehityskulkua vievät eteenpäin monenlaiset muutokset. Näistä muutoksista osa on fyysisen kasvun muutoksia, osa ajattelun edistymisen muutoksia ja osa puolestaan liittyy sosiaalisiin tahoihin (lähimmäisestä koko yhteiskuntaan). Vaikka nämä osa-alueet etenevät, nuori myös itse ohjata kehittymistään. Nuori antaa suunnan elämälle, johon vaikuttavat ystäväpiiri, harrastukset, koulu ja opiskeluvälineet. Valinnat nuoruusiässä luovat pohjaa nuoren elämäntilanteelle. Aiemmin psykologisessa kirjallisuudessa nuoruutta on kuvattu kriisien ajaksi. Nuoruus voi olla vanhempien näkökulmasta kriisi, koska nuorisokulttuurit uudistuvat eikä vanhempien oma ymmärrys etene samaan tahtiin. Tämän vuoksi nuorten elämä voi olla vanhemmista outoa. Uudemman tutkimus-

tiedon valossa nuoret eivät käy läpi tiettyä kriisiä. Nuorten kehitys on enemmänkin jatkuvaa sekä asteittaista. Kuitenkin nuoruus on haavoittuvaa aikaa. Nuoret ovat ikään kuin oman aikajaksonsa peili ja muutokset näkyvät aina ensin nuorten ajattelussa. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 142.)

Neljä kokonaisuutta määrittää nuoruuden kehitystä. Ne ovat fysiologiset muutokset ja niiden tasaantuminen, kehitys ajattelutaidoissa, sosiaalisen ympäristön laajentuminen sekä sosiaalis-kulttuurisen ympäristön muuntuminen. Puberteetti on näkyvä muutos nuoren elämässä ja puberteetti tuo biologisia ja sosiaalisia muutoksia. Aivojen neuroendokriini ja hormonaaliset muutokset käynnistävät puberteetin, joka jatkuu monimuotoisena kasvuna puberteetin päätepisteeseen asti eli sukukypsyuden saavuttamiseen. (Nurmi ym. 2014, 144.)

Kun nuoren ajattelun taidot kehittyvät, se luo nuorelle aivan uuden, laajemman maailman. Yleiset tavat hahmottaa maailmaan ja ideologisuus tulevat ajankohtaisiksi. Nuoren moraali ja sen periaatteet kehittyvät, kun nuoren ajattelu syvenee. Ajattelun muutos auttaa nuorta hahmottamaan ympärillä olevaa maailmaa paremmin. Nuoret omat ajatukset omaan tulevaisuuteen ovat entistä laajempia. Ajattelun muutos perustuu lähinnä aivojen kypsymiseen. (Nurmi ym. 2014, 146-147.)

5.3 Nuoren muuttuva sosiaalinen ympäristö

Pääsääntöisesti nuori viettää aikansa kahdessa sosiaalisessa ympäristössä, jotka ovat perhe ja kaveripiiri. Vanhempiin suhde muuttuu nuoruuden edetessä. Itsenäisyys ja kaverit ovat suuressa roolissa. Nuorten ajattelu on monin tavoin yhteydessä vanhempiin ja heidän kasvatuskäytäntöihinsä. Usein myös samassa ystäväpiirissä oleilevat nuoret ovat keskenään samankaltaisia. Vuorovaikutusta, joka tapahtuu yksilön ja yhteisön välillä voidaan kuvata tapahtumaketjuina, jossa nuorelle mallia ja toimintatapoja antavat vanhemmat ja kaverit. Myös oma toiminta ja ominaisuudet vaikuttavat nuoren omaan kehitykseen. Sosiaalinen ympäristö muuttuu nuorilla nopeasti. Ihmisen kehitystä säätelee myös institutionaalinen ura ja nuoret kohtaavat tämän ensimmäisen kerran koulutuksen polulla. Nuorille peruskoulun päättyminen ja siirtyminen toisen asteen opintoihin, joko ammattikouluun tai lukioon. Toinen institutionaalinen ura löytyy, kun nuori siirtyy työelämään. Kuitenkin tänä päivänä urapolku on monipolvinen tapahtumakulku, joten se mielletään laajaksi elämänvaiheeksi. (Nurmi ym. 2014, 148-150.)

Kun lapsi tai nuori luo suhteen suunnilleen samalla kehitystasaolla olevan lapsen tai nuoren kanssa, puhutaan vertaissuhteesta. Yleensä vertainen ei ole välttämättä täsmälleen saman ikäinen. Näistä vertaissuhteista opitaan muun muassa tietoja, taitoja ja asenteita. Vertaissuhteissa koetaan asioita, jotka vaikuttavat lapsen tai nuoren välittömään sopeutumiseen sekä tulevaisuudessa sopeutumiseen. (Salmivalli 2005, 15.)

5.4 Nuoren identiteetin kehitys

Pohjan nuoren psyykkis-sosiaaliselle muutokselle luovat puberteetti, ajattelumuotojen syventyminen, sosiaalisten suhteiden muutos ja erilaiset muuttuvat kehitystehtävät. Nuoruudessa kohdataan paljon muuttuvia haasteita, tehtäviä ja mahdollisuuksia. Nuoren toimintaa ja päätöksiä kanavoivat nämä haasteet ja mahdollisuudet. Nuori ohjaa omaa elämäänsä ja määrittää erilaisia tavoitteita, jotka ohjaavat kehitysympäristöä. Näitä tavoitteita voi esiintyä esimerkiksi koulutus-, harrastus- ja kaveripiireissä. Usein nuori saavuttaa tavoitteet, mutta aina ei näin käy. Nuori tarvitsee sopeutumista muuttuviin tilanteisiin ja niiden vuoksi nuori päätyy tiettyyn koulutukseen, kaveripiiriin tai suhteeseen. Nämä muutokset ohjaavat nuorta muodostamaan itsestään omaa kuvaa, jota kutsutaan identiteetin muodostamiseksi. (Nurmi ym. 2014, 150.)

Nuoren minäkuvaan vaikuttavat muiden ihmisten palaute esimerkiksi ulkonäöstä, koulumenestyksestä ja kavereiden hyväksynnästä. Samoin erilaisten siirtymien esimerkiksi alakoulusta yläkouluun siirtyminen vaikuttaa nuoren minäkuvaan. Lisäksi erilaiset stressaavat elämäntapahtumien vaikutus nuoren minäkuvaan on ilmeinen. Siirtymien ja muutoksien aikana nuoren minäkuva muuttuu usein kielteiseen suuntaan. Tämä muutos kuitenkin kumoutuu, kun siirtymästä on kulunut jonkin aikaa. Minäkuvan rakentumiseen vaikuttaa myös se, miten nuori käyttäytyy haastavissa tilanteissa. (Nurmi ym. 2014, 160.)

6 NUORI AIKUISUUDEN KYNNYKSELLÄ

Kun määritellään jatkuvia normatiivien kohteita, määritellään yleisesti ensin ikä. Minkä ikäisenä on oikea ja hyväksyttävä aika siirtyä toiseen elämänvaiheeseen tai toisesta elämänvaiheesta pois. Tämän päivän yhteiskunnassa ikääntyviä on paljon. Tämän ongelman ratkaisemiseksi on mietitty monenlaisia ratkaisuja muun muassa työurien pidentämistä molemmista päistä. Nuoruudesta aikuisuuteen siirtyminen on saanut erityistä huomiota. On kiinnitetty huomiota siihen, milloin on oikea aika mennä töihin tai perustaa perhe. Tämä siirtymä herättää myös tutkimuksellista kiinnostusta. Vaihetta, jossa nuoresta tulee aikuinen sekä elämänvaihetta, jossa nuori on vielä aikuinen, onkin nimetty aktiivivaiheeksi ihmiselämässä. Aktiivivaiheessa nuori perinteisesti pohtii opintoja, ammattiin valmistumista, muuttoa sekä parisuhteen vakiintumista. (Jokinen 2014, 250.)

Suomilaisten nuoruuteen liittyvät muun muassa koulu, erityisesti peruskoulu ja lukio, omat vanhemmat. Nuoruuteen liittyvät koulun lisäksi myös minuuteen ja sen käsittelyyn liittyvät kysymykset, myös ystävät, kaverit ja sisarukset liittyvät nuoruuden kokemustiloihin. Nuoruudessa nousee vahvasti esiin teema, jossa pohditaan omaa identiteettiä, kuka ja millainen olen. Millainen on minuuteni ja yksilöllisyyteni. Yhteisösidokset eivät ole kuitenkaan pois suljettuja identiteettipohdintojen myötä. Yhteisösidokset ovat tärkeä osa nuoruutta ja nuorten elämää. Nuorten vahvat yhteisöt perustuvat yleensä ryhmiin, joissa ihmiset viettävät aikaa samankaltaisten nuorten kanssa. (Jokinen 2014, 258-259.) Seurakunnissa voi olla näitä ryhmiä. Seurakunnan toiminnassa olevat nuoret muodostavat yhteisön, joka muokkaa nuoren tulevaisuutta.

Nuoria kutsutaan pysymään seurakunnan toiminnassa mukana myös rippikoulun jälkeen. Rippikoulussa ja leireillä syntynyt hyvä yhteys saa yleensä nuoren kiinnostumaan seurakunnan toiminnasta. Nuoren kasvaessa yhteys seurakuntaan saa uusia muotoja. Nuoren seurakuntalaisen elämä on usein hyvin tiivistä yhdessä oloa oman ryhmän kanssa. Jos opiskelujen myötä nuori vaihtaa paikkakuntaa, voi hän lähteä uudella paikkakunnalla etsimään paikkaa uuden paikkakunnan seurakunnasta. Useat seurakunnat panostavat nuorten opiskelijoiden toimintoihin. (Komulainen, Peltola, Perälä, Ranta, Ripatti, Särkiö & Tien-suu 2005,35-36.)

7 LASTEN OHJAAMINEN KERHOSSA

Nuori kerhonoahjaaja kohtaa monenlaisia tilanteita ohjatessaan lapsia kerhossa. Kerhonoahjaaja on saanut kerhonoahjaajienkoulutuksessa monenlaista tietoa kerhonoahjaamiseen liittyen. Teoriatiedon siirtäminen käytäntöön ja käytännön kokemus syventävät kerhonoahjaajan oppimiskokemusta. Kerhossa voi tulla vastaan haasteita, joihin kerhonoahjaajan on uskallettava puuttua.

Ristiriitoja ryhmässä voivat aiheuttaa kompromissit, pettymykset, tavaroiden jakaminen. Ryhmässä voidaan harjoitella näitä taitoja. Erilaiset konfliktitilanteet ovat ohjaajan vastuulla. Toisten kiusaamiseen tuleekin puuttua heti. Ohjaajan kokoaikainen läsnäolo ryhmässä on tärkeää, jotta ohjat pysyvät ohjaajan käsissä. Lasten kanssa on tärkeää puhua säännöistä ja asettaa rajat. Sääntöjä opetellaan yhdessä ja niihin voidaan aina tarvittaessa palata ja käydä ne läpi uudelleen. Lapset voivat muistaa säännöt paremmin, jos ne esimerkiksi piirretään taululle. (Alijoki & Pihlaja 2012, 269-271.)

Kun lapsia ohjataan, on tärkeä asettaa rajat sekä keskustella lasten kanssa toisten kanssa toimimisesta. Keskustelu auttaa opettamaan sosiaalisia taitoja. Toisten kunnioittaminen ja arvostaminen on yksi tapa opetella sosiaalisia taitoja. Myös erilaisuuden hyväksyminen on tärkeä taito. Jokainen lapsi on tasavertainen jäsen ryhmässä. Lapsen kehitykselle on tärkeää oppia leikkimään yhteisiä leikkejä eri-ikäisten lasten kanssa. Myös identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeä leikkiä oman ikäisten ja samaa sukupuolta olevien kanssa. Yhteisissä leikeissä tulee kuitenkin huomioida lasten erilaisuus. Voi olla, että ryhmässä on lapsia, jotka haluavat leikkiä yksin ja seurata muiden leikkiä kauempaa. Jos tilanne ei ole lapselle harmillinen, siihen ei välttämättä tarvitse puuttua. (Alijoki & Pihlaja 2012, 269-271.)

Lasten on tärkeä voida luottaa ryhmän ohjaajaan. Ohjaaja on lapselle turva, jonka avulla lapsi voi kokea yrittää selviytyä omatoimisesti tilanteista. Luottamuksen syntyminen lapsien ja ohjaajan välillä vie aikaa, eikä se synny hetkessä. Luottamuksen kannalta on tärkeä toimia johdonmukaisesti. Lapsi oppii tietämään, mitä mistäkin seuraa, kun toimintamalli on aina sama. On tärkeä osoittaa lapselle, että arvostaa lasta. Lapsen epäonnistumisessa ohjaajan kannustamisen merkitys on huomattava. Konflikteja voidaan yrittää välttää ja konfliktien välttäminen ja tilanteen ohjaaminen toiseen suuntaan on ohjaajan vastuulla. Voi olla, että ryhmässä on lapsia, jotka tarvitsevat enemmän huomiota, kuin muuta. Tämän asian huomioiminen on ohjaajan vastuulla. (Alijoki & Pihlaja 2012, 269-271.)

7.1 Erilaiset opetusmenetelmät

Opetusmenetelmiä voidaan jakaa erilaisten sisältöjen perusteella. Sosiaalimuoto, vuorovaikutus, tiedon välitystapa, sisällöt ja tavoitteet ovat erilaisia perusteita jaotella opetuksen työtapoja. Sosiaalimuoto kertoo sen, miten ryhmät on jakautunut. Ryhmä voi olla suurryhmä, pienryhmä, parityö tai yksilötyö. (Pruuki 2008, 64.) Varhaisnuorten kerhot voivat olla sosiaalimuodoltaan joko suurryhmiä tai pienryhmiä, riippuen kerhosta. Esimerkiksi usein varhaisnuorten kokkikerhot ovat pienryhmiä, kun taas sählykerhot voivat olla suurryhmiä.

Näiden kahden sosiaalimuodon rajaa on vaikeaa määrittellä, mutta yleisesti pienryhmään, joka on toimiva, kuuluu 4- 7 jäsentä. Suurryhmän jäsenten keskinäinen vuorovaikutus ei voi olla kovin tiivistä. Suurryhmässä ohjaajan tai opettajan rooli on keskeinen. Opetuksessa suurryhmä on perinteinen ja sillä on vahva asema opetuksen menetelmissä. Koko ryhmän eteneminen on yksi suurryhmän eduista. Suurryhmään on mahdollista ja suotavaakin liittää erilaisia muita työtapoja. Näitä voivat olla esimerkiksi aiheen pohtiminen parin kanssa, minkä jälkeen pohtiminen jatkuu ohjaajajohtoisesti. (Pruuki 2008, 64-65.)

Pienryhmän etuja ovat aktiivinen vuorovaikutus, joka voi tuottaa ajatuksia. Ryhmän tuottamat ajatukset laajentavat ohjaajan sekä ryhmän jäsenten ymmärrystä pohdittavasta asiasta. Pienryhmässä yksittäisen jäsenen vastuu omasta oppimisesta korostuu. Suurryhmässä omien ajatusten jakaminen voi olla liian henkilökohtaista, kun taas pienryhmä tarjoaa turvallisen paikan omille ajatuksille. Jos pienryhmän jäsenet eivät kykene yhteistyöhön, muodostuu se pienryhmän haasteeksi. Usein yhteistyön heikkous liittyy siihen, että jäsenet eivät riittävästi tunne toisiaan. Tutustumista voi edesauttaa esimerkiksi antamalla ryhmälle tehtävän, joka auttaa tutustumaan paremmin. (Pruuki 2008, 65-67.)

7.2 Pedagogisia menetelmiä

Sanallista menetelmää ei usein verrata esimerkiksi kuvalliseen tai draamalliseen ilmaisuun. Sanallinen menetelmä on sen vuoksi jopa itsestäänselvä muoto vuorovaikutuksessa ja opetuksessa. Sanallinen ilmaisu nouseekin tärkeää rooliin opetuksessa, mutta se ei ole ainoa väline. Opetustilanteiden vuorovaikutuksessa puhuttu tai kirjoitettu kieli voi olla hallitseva tai toimia apuna esimerkiksi kuvallisessa, musiikillisessa tai toiminallisissa menetelmissä. Ääneen lukeminen on lapsille tuttu opetustapa ja niin lapset kuin aikuisetkin kuuntelevat mielellään satuja tai kertomuksia. Toisinaan lukeminen tai kuunteleminen

voi olla väsyttävää ja tähän on tutkittu olevan ainakin kaksi syytä. Ensimmäinen on katsekontaktin kaatoaminen lukijan siirtyessä lukemaan. Poissaoleva puhuminen tekstin välityksellä on kuin kuuntelisi radiota. Toiseksi syyksi on tutkittu olevan tekstin muoto. Harvoin kirjoitettu teksti soveltuu luettavaksi. Sadut, tarinat ja kertomukset ovat näitä poikkeuksia, sillä ne ovat tehty lukuteksteiksi. (Vuorinen 2005, 111, 114-115.)

Sanonta ”yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa” on varmasti kaikille tuttu. Sanonnan avulla voidaan miettiä, missä tilanteessa yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Kun puhutaan kuvallisesta menetelmästä, sillä tarkoitetaan valmiiden kuvien käyttöä opetuksessa ja kuvien tuottamista opetustilanteissa. Erilaiset kuvat toimivat opetustilanteissa vuorovaikutuksen, keskustelun ja ilmaisun välineinä. Kuvat opetuksessa antavat informaatiota, auttavat tilanteiden hahmottamisessa sekä antavat virikkeitä ja tunnelmia. Kuvat myös auttavat tunteiden ilmaisussa ja kysymysten esittämisessä. Ne myöskin helpottavat muistamista ja mieleen palauttamista. Opetuksessa kuvallinen ilmaisu tarjoaa useita hyötyjä, kuvat esimerkiksi tarjoavat vaihtoehdon ilmaisuun. (Vuorinen 2005, 149-150.) Virittäytyminen oppimiseen tai päivän teemaan voi alkaa kuvista. Kuva mahdollistaa kiinni pääsemisen aiheeseen. Kuvan lisäksi on tärkeää käyttää apukysymyksiä: Mitä näet kuvassa? Mitä siinä tapahtuu? Mikä tunnelma kuvassa on? (Pruuki 2008, 118.) Piirtäminen ja maalaaminen toimivat oppimisessa virittäjinä tai kokoavat tuokion opit. Piirtäminen ja maalaaminen sopivat henkilökohtaisiin aiheisiin, esimerkiksi piirretään oma perhe. (Pruuki 2008, 123.) Kerhossa kuvia voi hyödyntää esimerkiksi tutustumiseen, sääntöjen tekemiseen, tunteiden ilmaisuun ja ohjeiden antamisessa.

Musiikillinen menetelmä on samanlainen informaation välittäjä kuin esimerkiksi puhe tai kuvat, mutta musiikki on ilmaisultaan abstraktimpi kuin puhe. Musiikin mielikuvat syntyvät yhdessä kuulijan kokemuksen kanssa. Kuulija voi musiikin avulla saada mieleen värejä, tunteita ja kokemuksia. Musiikki toimii helposti monien eri tunteiden ilmaisijana. On tutkittu, että musiikki aktivoi oikean aivopuoliskon toimintoja, mikä edistää mielikuvituksen käyttöä ja luovuutta. Kun musiikkia käytetään rauhoittumiseen ja rentoutumiseen se tukee opiskelua, koska silloin ihminen voi vapautua arkilogiikan mukaisesta päätelystä. Musiikki toimii myös vahvana apukeinona yhteisön kiinteyden lujittamiseen. (Vuorinen 2005, 167-168.) Musiikki toimii myös kerhossa tunnelman rauhoittajana, ja rauhallinen musiikki voi rauhoittaa kerholaisia koulupäivän jälkeen.

8 OPAS VARHAISNUORTEN KERHONOHJAAJILLE

Opas varhaistennuorten kerhonoajaajille laadittiin vastaamaan käytännön tarpeeseen ja oppaan tarkoitus on vastata tähän aitoon tarpeeseen. Lähtökohtina laadinnassa olivat kristillinen kasvatus ja kristillinen ihmiskäsitys. Lisäksi taustalla vaikuttavaa holistisen ihmiskäsityksen. Ihmiskäsitys sisältää holistisen ihmiskäsityksen mukaan kolme muotoa, jotka ovat kehollisuus, tajunnallisuus ja situationaalisuus. Kehollisuus on sitä, mistä kaikesta ihminen koostuu eli solut ja erilaiset elintoiminnot. Se mitä ihminen kokee psyykkisessä ja henkisessä maailmassaan (tuntee, kokee, aistii) on tajunnallisuutta. Situationaalisuus on sitä, mihin ihminen on sidoksissa ympäristössään eli perhe, harrastukset ja kasvu ympäristö. Ihmisen holistisuus on vastavuoroisessa suhteessa toisiin. Holistisessa ihmiskäsityksessä ihminen ymmärretään kokonaisvaltaisena ja ainutkertaisena ja ihminen on arvokas juuri sellaisena kuin on. (Rauhala 2005, 32-36,38,48-49.)

Kristillisen ihmiskäsityksen juuret ovat Raamatussa. Teologian piirissä on tutkittu kristillistä ihmiskäsitystä, erityisesti teologian antropologian piirissä, lähtökohtana on ”ihminen Jumalan ihmisenä” eli luotuna, syntisenä ja pelastusta tarvitsevana. Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen saa merkityksensä Jumalasta kristillisen ihmiskäsityksen mukaan. Kristillistä ihmiskäsitystä voidaan tarkastella erilaisista näkökulmista. Näitä näkökulmia antavat Raamattu, eksegeettinen tutkimus, kirkolliset traditiot ja dogmatiikka. Kristillisessä ihmiskäsityksessä keskeistä on, se että ihmisarvo on alkuperäinen ja kaikille samanlainen. Jumalan ehdoton rakkaus ja luomisteko ovat lähtökohtana, eikä ihmisiä voi asettaa arvojärjestykseen. Ihminen muodostaa kokonaisuuden, minkä vuoksi ihmistä on tarkasteltava riittävän monipuolisesti. (Niemelä 2002, 88-90, 102.)

Tässä opinnäytetyössä tavoitteena oli luoda opas nuorille kerhonoajaajille. Kävin opinnäytetyöprosessin aikana useita keskusteluja opinnäyteohjaajani Nina Oksasen kanssa siitä, mitä oppaassa voisi olla ja mitä oppaaseen ei laiteta. Pohdimme myös, mitkä asiat nousevat nuorten tarpeista. Lisäksi prosessin edetessä opasta vietiin muutamaan kerran varhaisnuorten tiimiin, jotta saisin oppaaseen näkökulmaa usealta erilaiselta varhaisnuortentyöntekijältä. Oppaan tavoitteet olivat alusta asti selvillä, mutta prosessin edetessä ne vielä tarkentuivat. Alkuperäisestä ajatusta muuttivat työntekijöiden toivomukset siitä, että tekstin pitää olla helposti luettavaa ja selkeää. Työntekijät toivoivat, että oppaassa ei olisi pitkiä kappaleita, vaan

asia olisi helposti luettelomaisessa muodossa. Opas menee painoon, ja sitä ryhdytään käyttämään osana Raahan seurakunnan kerhonojaja koulutusta.

8.1 Oppaan tavoitteet

Kohderyhmänä oli Raahan seurakunnan varhaisnuorten kerhonojajat. Tavoitteena oli laatia opas, joka tukisi seurakunnan kerhonojajien koulutusta sekä seurakunnassa tehtyä kehitystyötä. Oppaan kehitystavoitteena oli innostaa ja auttaa nuoria kerhonojajamisessa sekä syventää kerhonojaja koulutuksissa saatuja oppeja. Pyrin tekemään oppaasta kiinnostavan ja helposti luettavan. Oppaan tarkoituksena on rohkaista nuoria kerhonojajamisessa ja oppaaseen on koottu konkreettisia vinkkejä esimerkiksi kerho turvallisuuteen liittyen. Oppaassa pohditaan kerhonojajan monia rooleja, kerhon kulkuun liittyviä asioita ja kerhonojajan sitoutumista työhönsä.

Opasta muokattiin useaan kertaan. Prosessin edetessä täytyi pohtia, mikä olisi looginen järjestys oppaalle ja miten opas nivoutuu yhteen kerhonojajan koulutuksen kanssa. Oppaan keskiössä on nuori kerhonojaja, opas on kerhonojajan tukena kerhotilanteissa. Opas kuuluu osana koko kerhonojajakoulutuksen prosessiin ja sitä, hyödynnetään konkreettisesti kerhotilanteissa. Lisäksi tavoitteena oli, että opas voisi olla myös työntekijöille hyvä työkalu, jolla innostaa nuoria mukaan seurakunnan toimintaan. Tavoitteeseen pääsin luomalla oppaan luotettavaan kokemustietoon perustuen.

Minulla oli myös omia tavoitteita opinnäytetyöprosessissa. Minun tavoitteeni oli työn kautta oppia ymmärtämään ohjauksen merkitystä eri ikäkaudet huomioon ottaen. Halusin myös saada tietoa seurakunnan varhaisnuortenkerhojen toiminnasta. Tavoitteena on myös ammatillisen pätevyyden lisääminen, erityisesti asiakaslähtöisyyden sekä kehittämisosaamisen näkökulmista. Koin, että sain tähän tietoa opinnäytetyöprosessin edetessä.

8.2 Oppaan toteutus

Halusin tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Aluksi ajatuksenani oli tehdä työ vapaaehtoistyöhön liittyen. Seurakunnassa oli kuitenkin selkeä tarve toiminnalliselle työlle kerhonojajien kehitysprosessin myötä. Kehitystyön jatkoksi sain tehdä oppaan, joka tukee seurakunnan kehitystyötä. Kehittäminen alkoi jo vuonna 2016 budjetoinnilla, ja syksyllä 2017 Raahen seurakunnassa järjestettiin ensimmäinen oma varhaisnuorten kerhonojajien koulutusviikonloppu. Varhaisnuorisotyöntekijät olivat rakentaneet ajan-kohtaisista kerhonojajien aiheista sisällöt koulutukseen (LIITE3). Koulutus sisälsi toiminnallisia ja teoreettisia elementtejä. Nuorilta kysyttiin myös heidän näkemyksiään kehitystarpeista. Oppaan sisältö alkoi rakentua näistä koulutusviikonlopun teemoista ja nuorten esille tuomista kehitystarpeista. Aihealue oli laaja, ja haasteena opasta tehdessä oli esimerkiksi sisällön rajaaminen. Oli pohdittava, mitkä osiot voisi jättää pois ja mitkä aihealueet pitäisi ehdottomasti olla mukana oppaassa. Innostuin oppaan tekemisestä ja pääsin hyvin sisälle varhaisnuorisotyöhön.

Oppaan alkuperäinen luonnos muuttui prosessin edetessä seurakunnan toiveiden pohjalta. Luonnostelun alkuvaiheessa keräsin tietoperustaa ja kirjallisuutta aiheesta. Tietojen ja oman ajatuksen tueksi haastattelin (LIITE 2) ohjaaja Nina Oksasta, jotta saatoin huomioida työntekijöiden näkemykset ja kokemukset oppaan suunnitteluprosessissa. Lisäksi pääsin osallistumaan kerhonojajien koulutukseen, jossa sain nuorilta vahvistusta omille näkemyksilleni oppaan sisällöstä. Keskustelun edetessä tuli esille muun muassa haasteita, joita kerhonojajat kohtaavat. Opas pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin konkreettisesti. Oppaan ulkoasu on yksinkertainen ja sisältö on helposti luettavaa sekä omaksuttavaa. Sain prosessin edetessä palautetta seurakunnan varhaisnuorisotyöntekijöiltä. Oppaan viimeistelyvaiheessa yksityiskoh- tia hiottiin palautteiden perusteella.

Oppaan käyttötarkoitus seurakunnassa on laaja. Opas tulee syksyn 2018 kerhonojajien koulutusviikonlopun materiaalien tueksi. Seurakunnan varhaisnuorisotyöntekijöillä on monenlaisia näkemyksiä oppaan käyttötarkoituksesta. Oppaasta tullaan mahdollisesti tekemään erilaisia formaatteja. Seurakunnassa on ajateltu oppaan olevan A5-vihkomallinen, ja se olisi laajassa jakelussa nuorille. Toinen ajatus on, että opas olisi A4 kokoinen ja se tulisi kansioon kerhopaikalle. Nuoret voisivat työstää kansioon esimerkiksi oman kansikuvansa kerhonojajien koulutusviikonlopussa. Malli tästä ajatuksesta löytyy liitteestä (LIITE 4). Lisäksi kansiota voisi täydentää kerhokauden kuluessa.

8.3 Oppaan rakenne

Oppaan (LIITE 1) alussa ovat tekijän alkusanat ja tervehdys, sillä halusin tuoda tervehdyksessä esille nuorten kerhonohtajien arvostusta ja että, oppaan sisältö on tuttu koulutuksesta. Oppas toimii hyvänä lisänä kerhonohtajan koulutuksessa. Teemat ovat samoja niin koulutuksessa kuin oppaassa. Lähes jokaisessa oppaan luvulla on pohdintakysymyksiä nuorille. Näiden ajatuksena on, saada nuorta peilaamaan sisältöä omaan polkuunsa kerhonohtajana. Oppaassa esitellään aluksi myös käytäntöjä, jotka liittyvät kerhonohtajana aloittamiseen esimerkiksi sopimus, tapaamiset, koulutus ja kausisuunnitelma. Ne kaikki ovat tärkeä osa kerhonohtajan työtä. Seuraavat luvut pureutuvat kerhonohtajan moniin rooleihin ja kerhon kulkuun.

Hartaus on tärkeä osa seurakunnan kerhoa ja se on näin saanutkin oman luvun oppaaseen. Hartaus tarjoaa lapsille mahdollisuuden hiljentymiseen Jumalan äärelle. Oppaassa on myös oma luku kerhonturvallisuudesta, sillä fyysinen ja psyykinen turvallisuus ovat turvallisen kerhonperuspilareita. Palkkion maksuun on myös oppaassa käytännön vinkkejä. Usein kerhonohtajana toimiminen on nuorelle ensimmäinen työpaikka, joten on hyvä harjoitella työelämän perusteita. Lisäksi oppaassa annetaan vinkkejä leikkiin kerhossa. Oppaan loppupuolella esitellään ensiavun perustaitoja sekä kerrotaan työntekijöiden yhteystiedot. Oppaan liitteenä on malli kerhonohtajan sopimuksesta sekä tuntilistasta.

9 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli luoda käytännöllinen työkalu Raahen seurakunnalle. Tavoitteena oli että opasta, voisi hyödyntää nuoret ja työntekijät esimerkiksi uusien kerhonohjaajien innostamisessa. Olen saanut palautetta seurakunnan työntekijöiltä, että opas on vastannut tavoitteisiin ja konkreettiseen tarpeeseen. On hienoa, jos opas on tukena ja apuna aloitteleville kerhonohjaajille sekä jo kerhonohjaajana toimineille nuorille. Oppaan käyttötarkoitus on laaja ja se toimiikin osana kerhonohjaajan koulutuksen jatkumoa.

Toivon, että nuoret saavat kerhonohjaajina elämyksiä ja uusia kokemuksia sekä rohkeutta toimia lasten kanssa haastavissakin tilanteissa. Tavoitteiden toteutumisesta en luonnollisesti ehdi saada palautetta tämän opinnäytetyöprosessin aikana. Jään innolla seuraamaan miten opas palvelee seurakunnan kerhonohjaajia käytännössä, tavoitetaanko oppaan avulla uusia kerhonohjaajia ja onko opas toimiva työkalu kerhonohjaamisessa. Olisi tärkeä tutkia jatkokehityksenä oppaan hyödyllisyyttä nuorten ja seurakunnan näkökulmista.

Kerhonohjaajien koulutukset ja tapaamiset ovat tärkeitä ja ne kuuluvat tärkeänä osana kerhonohjaajien työhön. Kerhonohjaajien arvo on seurakunnalle suuri, sillä he luovat kontaktin seuraavaan sukupolveen. Jatkossa voi tehdä yhteistyötä yhteisöpedagogiopiskelijoiden kanssa ja kehittää yhteisiä tapahtumia, joissa korostetaan kerhonohjaajien tärkeyttä ja tuetaan kerhonohjaajien jaksamista. Tapahtumassa kerhonohjaaja voisi saada ideoita esimerkiksi leikkeihin ja niihin heittäytymiseen rohkeasti, sillä oman kokemuksen kautta kerhonohjaajat saisivat hyviä ideoita valmiiksi omiin kerhoihin. On hyvä tuoda esiin se, että kerhonohjaajien on seurakunnassa paljon ja kaikki ovat osa kerhonohjaajien yhteisöä.

Pohdin myös mahdollisuuksia paikalliseen yhteistyöhön kerhonohjaajien koulutuksessa. Nuoret nostivat esille kerhonohjaamisessa muun muassa haastavasti käyttäytyvät lapset. Pohdin, voisivatko paikalliset perhetyön tai perheneuvolan ammattilaiset auttaa tässä esimerkiksi omalla tunnilla kerhonohjaajien kouluttamisessa tuomalla nuorille konkreettisia työkaluja haastavasti käyttäytyvän lapsen kanssa. Tämä tukisi nuorta kerhonohjaajaa.

Tietoperustan rakentaminen oli haastavaa, sillä useissa lähteissä kerhonohjaaminen mainittiin vain sivulauseessa, yhtenä mahdollisuutena rippikoulun jälkeisessä toiminnassa. Löysin kirjallisuudesta paljon tietoa vapaaehtoistyöstä ja isosena toimisesta, mutta kerhonohjaajia koskevaa tietoa oli vaikea löytää.

Tietoperustan ollessa hajanainen, aineisto vaati työstämistä, mutta muodostui prosessin edetessä luontevaksi kokonaisuudeksi.

Opinnäytetyöprosessi oli kokonaisuudessa haastava, mutta myös innostava ja opettavainen prosessi. Yhteistyö seurakunnan kanssa nuorisotyöntekijöiden kanssa oli alusta asti hyvää ja vuorovaikutteista ja erityisesti toimiva yhteistyö nuorisotyönohjaaja Nina Oksasen kanssa nousi tärkeään rooliin tässä prosessissa. Koin, että työntekijöiden näkemys työntekijältä tuo oppaan lähelle nuorta ja käytäntöjä. Seurakuntaharjoittelun myötä sain vauhtia ja innostusta prosessin edistämiseen. Annoin oppaan muutamalle nuorelle (15-17 vuotiaita) luettavaksi. Sain heiltä positiivista palautetta oppaasta, erityisesti ensiapuosiosta sekä työntekijöiden yhteystiedoista.

Opinnäytetyö oli aiheeltaan ajankohtainen, sillä kerhonohjaajien merkitys on seurakunnalle suuri. Lisäksi Raahen seurakunnassa oli aloitettu kerhonohjaajien koulutuksen kehittäminen. Opas toimii luontevana jatkumona tälle kehitystyölle. Raahen seurakunnassa nuorten kerhonohjaajia arvostetaan ja sen osoittaa kerhonohjaajien koulutukseen tehty kehitystyö. Lisäksi kerhonohjaajat osallistuvat monenlaiseen muuhun seurakunnan toimintaan yhdessä työntekijöiden kanssa. Tammikuussa 2018 Raahen seurakunnan kerhonohjaajat osallistuivat hiippakunnalliseen #HÄSTÄG kerhonohjaajien päivään. Kerhonohjaajien osallistumisesta oli paikalliseen Raahelainen lehteen julkaisu myös lämminhenkisen juttu (LIITE 5). Mielestäni myös lehtijutussa nousi esille Raahen seurakunnan kerhonohjaajien tärkeys ja heidän arvostuksensa. On ollut hienoa kulkea pieni taival seurakunnan kerhonohjaajien maailmassa ja olla omaltani osaltani kertomassa oppaan avulla, kuinka arvokasta työtä nuoret kerhonohjaajat tekevät. Toivon, että moni nuori ja varhaisnuori löytäisi seurakunnan tarjoaman monipuolisen toiminnan.

LÄHTEET

- Alijoki, A. & Pihlaja, P. 2012. Pedagogiset rakenteet ja ratkaisut lasten erityisten tuen tarpeiden näkökulmasta. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. Juva: Bookwell Oy, 269-272.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. 14., uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Haastettu kirkko, Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008-2011. 2012. Porvoo: Bookwell Oy.
- Hakkarainen, K. & Vappula, K. 2015. Mikä ikä? 10- 14 vuotiaat seurakuntalaisina. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.
- Holma, M. 2008. Koulun uskontokasvatus ja kirkko. Teoksessa Porkka, J. (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 141-148.
- Jokela, E. 2015. 10-14 vuotiaan hengellisyys tarvitsee tilaa kasvaa. Teoksessa Hakkarainen, K. & Vappula, K. 2015. Mikä ikä? 10-14 vuotiaat seurakuntalaisina. Helsinki: Lasten keskus ja kirjapaja Oy, 24-25.
- Jokinen, K. 2014. Nykynuoret ja siirtymät aikuisuuteen. Teoksessa Vehkalahti, K. & Suurpää, L. 2014. Nuoruuden sukupolvet, monitieteisiä näkökulmia nuoruuteen eilen ja tänään. Tampere: Juvenes Print, 250-271.
- Juntunen, H. (toim.) 2015. Kasvuntekijät, kerhonojajaajan koulutus seurakunnassa. Pieksämäki: PTK-poikien ja tyttöjen keskus.
- Karvonen, M-L. & Liljendahl, T. 2005. Nuoren kirkko 2015. Teoksessa Paananen, T. & Tuominen, H. (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 311-325.
- Komulainen T., Peltola L., Perälä M., Ranta I., Ripatti J., Särkiö R. & Tiensuu K. Seurakuntalaisen käsikirja. Helsinki: Edita Prima Oy 2005.
- Köykkä, A. 2014. Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Lasten keskus ja kirjapaja.
- Muhonen, M. & Tirri, K. 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Porkka, J. (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 63-82.
- Niemi, P. 2002. Diakonia ja ihmiskäsitystä. Teoksessa Helosvuori R, Koskenvesa E, Niemelä P. & Veikkola J. Diakonian käsikirja. Jyväskylä: Gummeruksen Kirjapaino Oy, 87-102.
- Nurmi J-E., Ahonen T., Lyytinen H., Lyytinen P., Pulkkinen L. & Ruoppila I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. 5.,uudistettu painos. Juva: Bookwell Oy.
- Pruuki, L. 2008. Ilo opettaa. Tietoja, taitoja ja työkaluja. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Riekkinen, W. 2008. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Porkka, J (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Porvoo: WS Bookwell Oy, 83-94.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa, vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Seurakuntalaisen käsikirja 2005. Helsinki: Edita Prima oy.

Vuorinen, I. 2005. Tuhat tapaa opettaa. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Huikeet kerhonojajat

Opas Raahen seurakunnan
varhaisnuorten kerhonojajille

SISÄLLYS

1 TEKIJÄN TERVEHDYS KERHONOHJAAJILLE	1
2 KERHON KAUSISUUNNITELMA JA KERHONOHJAAJIEN TAPAAMISET	2
3 KERHONOHJAAJAN MONET ROOLIT	3
4 KERHON KULKU	4
5 KERHOHARTTAUS.....	5
6 VINKKEJÄ KERHONKULKUUN	6
7 KERHOTURVALLISUUS	7
8 LEIKKI KERHOSSA.....	8
9 KERHONOHJAAJAN PALKKIO	9
10 ENSIAVUN PERUSTAITOJA.....	10
11 TYÖNTEKIJÖIDEN YHTEYSTIEDOT	11

Hei, hienoa! Pitelet käsissäsi Raahen seurakunnan kerhonoajaajille tehtyä opasta. Raahen seurakunta tarjoaa varhaisnuorille useita erilaisia kerhoja, myös leirejä ja retkiä. Toimintojen avulla tuetaan lapsen kasvua ja sitä, että lapsi löytäisi paikkansa seurakunnassa. Seurakunnan varhaisnuorisotyöntekijät suunnittelevat ja kehittävät toimintaa aktiivisesti. Raahen seurakunnassa toimii tällä hetkellä noin 30 kerhonoajaaja.

Oppaasta löydät hyödyllistä tietoa kerhonoajaamiseen liittyen. Opas auttaa ja tukee sinua kerhonoajaamisessa. Opas toimii hyvänä lisänä saamallesi kerhonoajaajan koulutukselle. Oppaasta voit palauttaa mieleen ja tarkastaa koulutuksessa läpikäytyjä perusteita kerhonoajaamisessa. Lisäksi lopusta löydät varhaisnuorisotyöntekijöiden yhteistiedot.

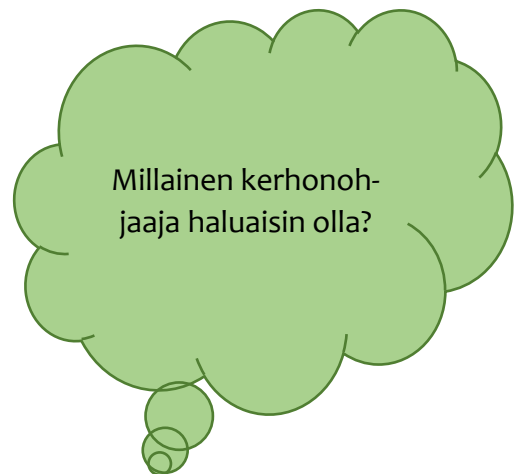
Haluan kiittää kaikkia tämän oppaan tekemiseen innoittaneita henkilöitä. Erityiskiitos Ninalle ja muulle varhaisnuorisotyön tiimille avusta ja kannustuksesta.

Toivottavasti oppaasta apua ja löydät täältä vastauksia kysymyksiisi.

Mukavia hetkiä kerhonoajaamisen parissa!

Marjo Mäntykenttä

- Ennen kerhonohjaamisen alkamista kaikki ohjaajat allekirjoittavat kerhonohjaajasopimuksen (liite 1). Sopimuksessa käy ilmi vastuut ja velvollisuudet.
- Kerhotoiminta suunnitellaan työntekijän kanssa noin puoleksi vuodeksi kerrallaan. Kerhonohjaaja voi itse vaikuttaa osin kerhon sisältöön, omat ideat kannattaa rohkeasti kertoa työntekijälle.
- Kerhonohjaajien tapaamiset ja koulutukset ovat tärkeitä ja niihin on suotavaa osallistua aina. Vuoden aikana on kaksi koulutusta sekä tapaamisia kaksi tai kolme. Ne ovat osa kerhonohjaajan työtä.
- Tapaamisissa työntekijä kuulee, miten kerhossa menee ja työntekijältä voi kysyä neuvoa mieltä askarruttaviin asioihin. Tapaamisissa kuulet myös tärkeitä tiedotettavia asioita.

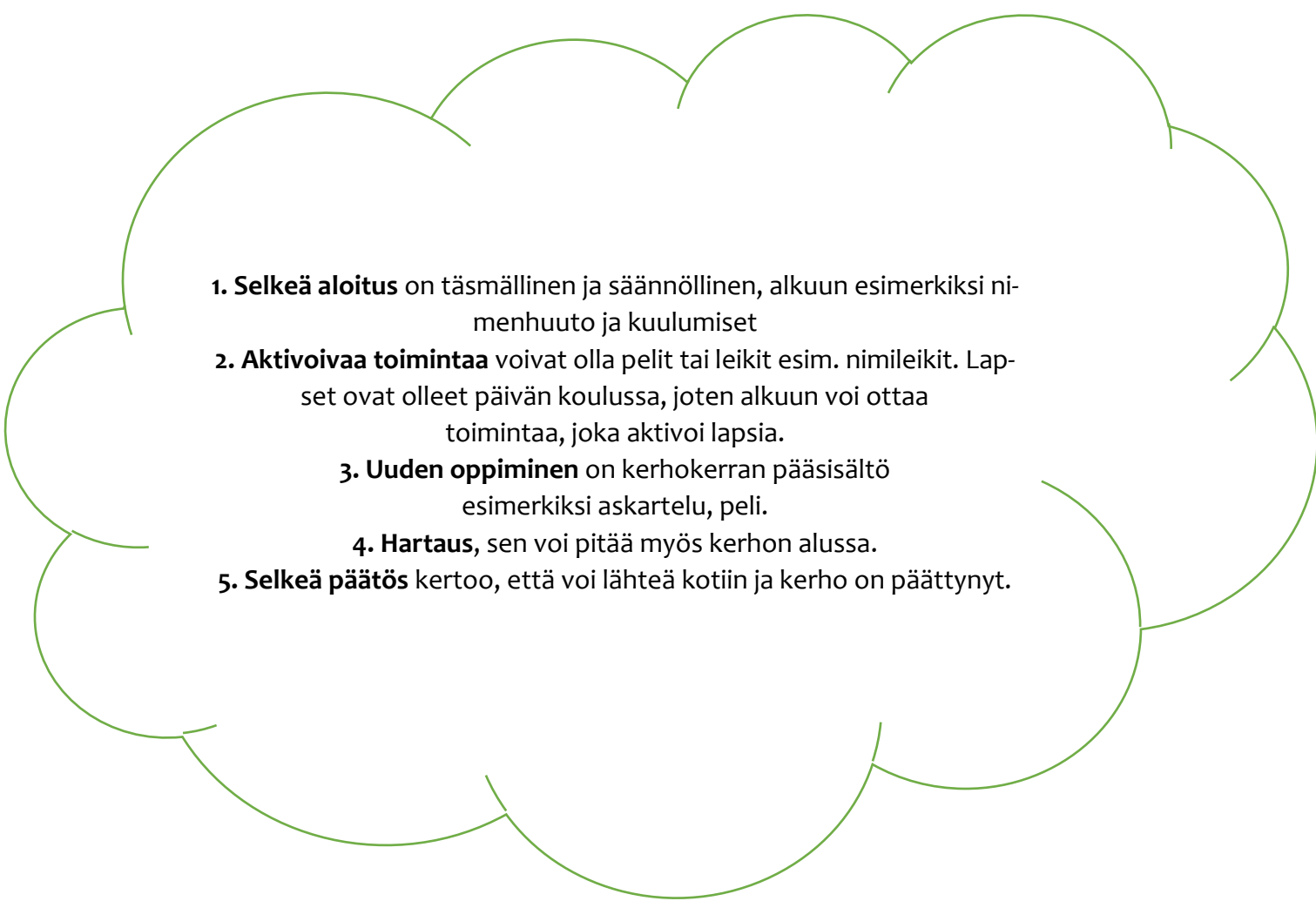

Kerhonoaja kohtaa monenlaisia rooleja toimiessaan kerhonoajaana.

- Isosiskona tai isoveljenä oleminen, kerhonoaja on lapsille kaveri, joka on askeleen aikuisempi.
- Idolina oleminen, kerhonoajan taidot herättävät lapsissa ihailua.
- Esimerkkinä oleminen, lapset ottavat mallia kerhonoajaasta. Kannattaa kiinnittää huomiota omaan käyttäytymiseen esimerkiksi oman kännykän suhteen.
- Auttajan roolissa, joillekin lapsille ilmainen seurakunnan kerho on ainoa mahdollisuus osallistua harrastustoimintaan.
- Opettajana, ohjaaja opettaa lapsille uusia pelejä, leikkejä ja monia muita juttuja.
- Seurakunnan työntekijän roolissa, Jumalan kuvana, joka välittyy hyväksyvänä ilmapiiriin.
- Kerhossa voidaan opetella hyviä käytöstapoja esimerkiksi sanomaan kiitos, anteeksi, ole hyvä.
- Kerhonoaja on tasapuolinen ja oikeudenmukainen.

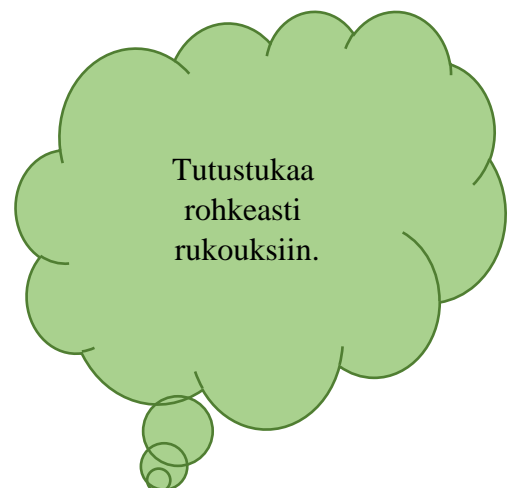
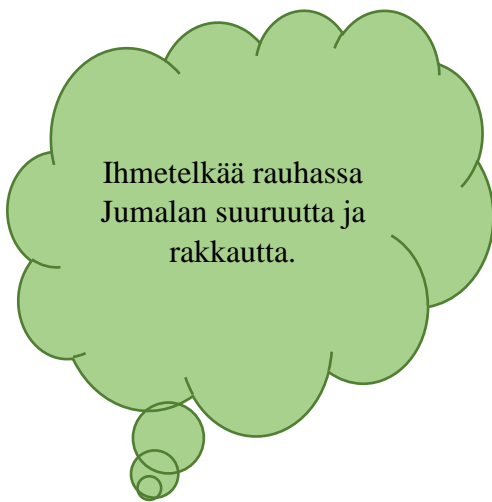
- Ensimmäisellä kerralla on hyvä tehdä säännöt kerhoon. Säännöt auttavat kerhon ohjaamisessa ja lisäävät turvallisuutta. Säännöt kannattaa tehdä kirjallisena ja yhdessä lasten kanssa. Säännöt, jotka on yhdessä tehty luovat yhteishenkeä ja niihin voi aina palata, jos on tarvetta.
- Kerholaisten nimilista ajan tasalla pitäminen on tärkeää, jotta vanhempiin saadaan tarvittaessa yhteys esim. sairastapauksissa tai kerhon peruuntumisen tiedottamiseen.

-
- 1. Selkeä aloitus** on täsmällinen ja säännöllinen, alkuun esimerkiksi nimihuuto ja kuulumiset
 - 2. Aktivoivaa toimintaa** voivat olla pelit tai leikit esim. nimileikit. Lapset ovat olleet päivän koulussa, joten alkuun voi ottaa toimintaa, joka aktivoi lapsia.
 - 3. Uuden oppiminen** on kerhokerran pääsisältö esimerkiksi askartelu, peli.
 - 4. Hartaus**, sen voi pitää myös kerhon alussa.
 - 5. Selkeä päätös** kertoo, että voi lähteä kotiin ja kerho on päättynyt.

- **KERHOHARTAUS**

LIITE 1/7

- Hartautta varten kokoontukaa puolin kaareen (alttarin äärelle) tai piiriin.
- Hartaushetki alkaa aina ristinmerkin tekemisellä.
- Hartauden toiminnallinen osuus, jossa välillä jutellaan, leikitään, ihmetellään tai liikutaan.
- Kerhonojaja kertoo lyhyesti rukouksesta tai juhlapyhästä.
- Kerhohartaus päättyy rukoukseen.
- Kysy rohkeasti apua kerhohartauteen työntekijältä.

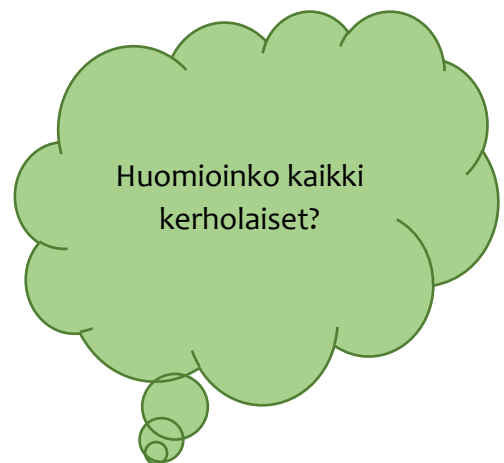
- Kerhon suunnitteluun kannattaa varata aikaa. Työntekijän kanssa tehty runko on suunnittelun pohjana. Kerhonohtajan parin kanssa kerhokertojen tarkempi suunnittelu on tärkeää esimerkiksi selkeä suunnittelu seuraavaksi kerraksi. Huolellinen suunnittelu auttaa kerhonohtajaa keskittymään lapsiin. Hyvä suunnittelu ja valmistelu tuovat varmuutta. Jos kerhonohtaja pari esimerkiksi sairastuu hyvän suunnittelun ansiosta kerhon voi vetää yksinkin.
- Kerhopaikalla tulee olla hyvissä ajoin, jotta ehtii hakea välineet kerhoa varten valmiiksi, sekä tarvittaessa järjestää kerhotilaa.
- Kannattaa pitää muutamia leikkejä varalla, jotka osaat. Jos toiminnasta jää aikaa, voit pitää tämän tutun leikin yllättäenkin. Kannattaa itse opetella ja testata leikit, pelit sekä askartelut.
- Kerhoa koskevat muutokset on aina sovittava työntekijän kanssa.

• KERHOTURVALLISUUS

LIITE 1/9

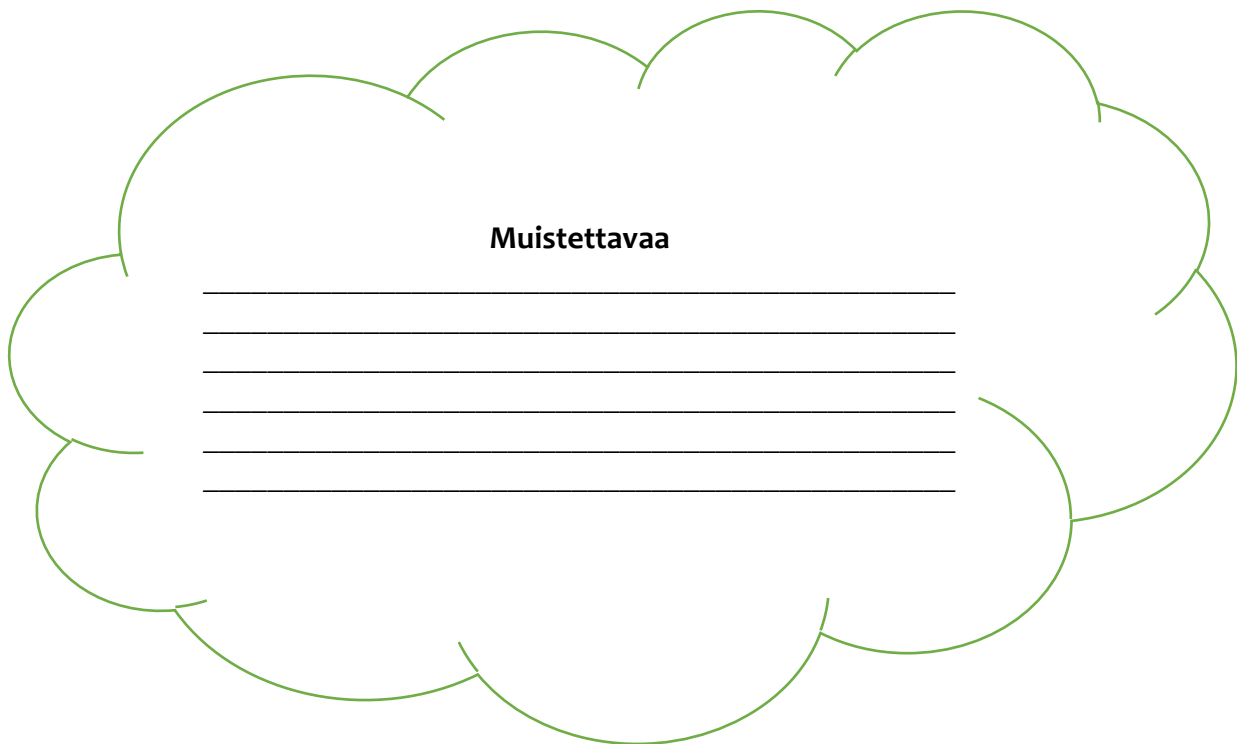
- Kerhon turvallisuuteen sisältyy fyysinen ja psyykkinen turvallisuus. Leikkien ja pelien suunnittelu on tärkeä.
- Hyvä suunnittelu auttaa myös fyysisessä turvallisuudessa. Kannattaa tutustua kerhotilaan ennen ensimmäistä kerhokertaa.
- Psyykkinen turvallisuus on sitä, että kerholaisella on hyvä olla kerhossa ja lapsi tuntee olonsa turvalliseksi.
- Kerhoturvallisuuteen vaikuttavat myös lapsen mahdolliset allergiat ja sairaudet. Työntekijä antaa tiedot näistä kerhonojajille vanhempien luvalla.
- Kerhonojaja on vaitiolovelvollinen lapsen asioita.

- Leikillä on paljon hyviä ominaisuuksia. Leikki herättää hyvää mieltä, rentouttaa ja vapauttaa ilmapiiriä.
- Leikin avulla myös tutustuminen on helpompaa. Leikki ei ole vakavaa, vaan siinä voi heittäytyä hetkeen. Lapselle kyky leikkiä on luontainen.
- Leikin ohjauksessa on hyvä muistaa muutama perussääntö: Opettele leikki ensin itse, harjoittele ohjaamista, selitä ohjeet selkeästi ja muista tarkistaa, että lapset ymmärsivät ohjeet. Lopeta leikki ajoissa.
- Leikeissä on hyvä muistaa, että leikki ei nolaa ketään, leikki on hauska mutta fyysisesti turvallinen.
- Hyvällä leikillä voit tukea kerhon teemaa. Leikin voi valita teemaan sopivaksi.
- Ota huomioon lasten ikä ja ryhmän koko leikkiessä.
- Ota huomioon kerhotilan puitteet.

- Kerhon ohjaamisesta maksetaan tehdystä kerhokerrasta palkkio. Palkat maksupäivät ovat 15 ja kuun viimeinen päivä. Tuntilista (liite 2) toimitetaan seurakunnan taloustoimistoon viimeistään kahta viikkoa ennen haluttua palkanmaksupäivää.
- Palkkio maksetaan niistä kerhoista, jotka olet pitänyt. Jos olet ollut pois tai sairaana niistä kerroista ei makseta palkkiota. Tulevia kerhokertoja ei makseta ennakoon. Seurakunta tarvitsee verokorttisi palkkion maksamista varten.
- Seuraa tiliäsi ja jos palkkion maksussa on ongelmia, ota yhteyttä omaan työntekijään tai palkkalaskija Ulla Raitalaan, taloustoimiston (avoinna ma-pe klo. 9-15) puh. 08-2132600.

Muistettavaa

- **Nilkan nyrjähdys** tai muuta lihasrevähtymät; On hyvä laittaa heti kylmää nilkalle ja nostaa kohoasentoon. Talvella esimerkiksi lunta pussiin.
- **Pienet haavat:** Puhdistukseen riittää vesi ja päälle laastari.
- **Pieniin palovammoihin:** Ensihoidoksi kylmällä jäähdytys, vesihanasta kylmää vettä. Isommat palovammat vaativat ammattilaisen apua.
- Jos **lapsi kaatuu ja lyö pänsä**, se saattaa aiheuttaa lievän aivotärähdyksen. Oireita siitä voivat olla oksentelu ja päänsärky. Ilmoitus aina lapsen kotiin ja työntekijälle.

Hätänumero: 112

Poliisin hätänumero: 112

Myrkytystietokeskus:

09 471977

- Hätäilmoitus tehdään soittamalla numeroon 112. Kerro mitä on tapahtunut (sairaskohtaus vai onnettomuus). Kerro osoite ja vastaa selkeästi esitettyihin kysymyksiin. Älä katkaise puhelua ennen kuin saat siihen luvan. **On tärkeää myös ilmoittaa työntekijälle tapahtuneesta, jos et saa omaa työntekijää kiinni, voit soittaa myös muille työntekijöille.**

Nina Oksanen, nuorisotyönohjaaja / tyttötyö, puh. 040 6710 673

Sakari Salo, nuorisotyönohjaaja / perhe- ja poikatyö, puh. 040 6710 635

Maija-Liisa Junnila, nuorisotyönohjaaja / tyttötyö, puh. 040 6710 655

Ella Kaarto, nuorisotyönohjaaja/ Ruukki-Siikajoki, p. 040 6710 714

Samuel Koivunen, nuorisotyönohjaaja/ Vihanti, p. 040 6710 705

Sähköposti: etunimi.sukunimi@evl.fi

Lisää vinkkejä kerhonohtamiseen:

Juntunen, H. (toim.) 2015. Kasvuntekijät, kerhonohtajan koulutus seurakunnassa. Pieksämäki:
PTK- poikien ja tyttöjen keskus.

Kerhonohtajien käsikirjat

www.punainenristi.fi/opi-ensiapua

RAAHEN SEURAKUNTA

Seurakunta _____

Kerhonojaja _____ Henkilötunnus _____

Osoite _____

Postinumero ja postitoimipaikka _____

Puhelin _____ Sähköposti _____

Työntekijä sitoutuu sovittua korvausta vastaan tekemään työtä työnantajalle tämän johdon ja valvonnan alaisena.

Kerhonojajan työtehtävät:

Työsuhteen alkamispäivä ____/____/20____

Työsuhteen voimassaoloaika: Toistaiseksi

Määräaikainen (____/____/20__ saakka)

Mahdollinen palkkio kerhon ohjaamisesta

Palkkio työsuhteen alussa _____

Muuta palkkausta koskevat ehdot _____

Työaika

Työaika on _____ h/päivä, _____ h/viikko, _____ h/kk

Poikkeuksista sovitaan erikseen. Muuta.

Tätä sopimusta on tehty kaksi samansisältöistä kappaletta, yksi kummallekin osapuolelle.

Päiväys ja allekirjoitukset

_____, ____ päivänä _____ kuuta 20____

Työnantaja _____

Työntekijä _____

Haastattelu kysymyksen varhaisnuorisotyönohjaajille

Milloin seurakunnan kerhonohjaajien kehitystyö on noussut ajankohtaiseksi?

Mitä olette tehneet kehitystyön alussa?

Mitkä ovat odotukset seurakunnan omasta ensimmäisestä kerhonohjaajien koulutuksesta syksyllä 2017?

Miten kehitystyö jatkuu?

Perjantai

LIITE 3/1

17.30	Ruoka		
18.30	Ryhmäytystä	Sakke	
	Minä kerhonohjaajana –työskentely	Nina	
20.30	Iltapala		
21.00	Leikkejä, toimintaa, lauluja	Kaikki	Ella laulut
22.00	Iltahartaus	Ella	

Muistilaatikko:

Annetaan huomaamatta esimerkkejä eri tilanteissa siitä, miten otetaan uudet ihmiset vastaan, miten eri tavoin voi ottaa lapset huomioon (voidaan aloittaa tilanteet jollain fiilisjutulla) . jne...

Lauantai

8.30	Herätys, Aamupala		
	Hartaus	Sakke	
9.30	Seurakunnan kerhonohjaajana	Ella	
	Kerhon ohjaaminen	Ella	
	Kerhon kulku	Ella	
11.00	Leikin vetäminen	Maija	
12.00	Lounas		
13.00	Leikin vetäminen	Maija	
14.30	Kahvi		
15.00	Turvallisuus	Ella	
16.00	Henkinen turvallisuus, kiusaaminen, ongelmatilanteet kerhossa		Sakke
17.00	Päivällinen		
18.00	Hartaus	Maija ja Nina	
19.00	Saunat yms.		
20.30	Iltapala		
21.00	Iltapuuhaa, Lattiakuvahartaus, Opetusta: Miten hartautta voi elävöittää?		Maija ja Nina
22.00	Nukkuhommiin		

Sunnuntai

LIITE 3/2

- 8.00 Herätys, **aamupala**
Siivous
Infot tulevasta, Kerhonohtajasopimus
- 9.30 Lähtö
- 10.00 Jumalapalvelus Saloisissa (Kerhonohtajien siunaaminen)
- 11.30 Ruoka seurakuntatalolla

#HÄSTÄG KERHONOHJAAJA

MAIJA JUNNILA

Aamu sarastaa. Ajan Viharin seurakuntatalon pihaan. Tänään 27.1. täällä Viharin seurakuntatalon ympärillä vietetään hippakunnallista #HÄSTÄG18 kerhonohtajaapäivää. Koulutus järjestetään yhteistyössä Nuori kirkko ry:n kanssa ja on osa kerhonohtajien koulutuspäivien valtakunnallista kettua, joka tavoittaa yli tuhat kerhonohtajaa eri puolilla Suomea.

Kerhonohtajanuoret tekevät seurakunnassa tärkeää työtä. He mahdollistavat, että alakouluikäisille lapsille voidaan järjestää kernoja mm. liikunnan, kädentaitojen, kokkailun ja pienoismaailien merkeissä eri puolilla seurakuntaa. Nuoret toimivat myös leireillä isosina ja erilaisissa tapahtumissa apuna.

"Koulutuspäivällä haluamme vahvistaa nuorten kerhonohtajien työtä ja identiteettiä ohjaajana käytännöllisin menetelmin" summmaa nuorisotyönohjaaja Ella Kaarto, yksi päivän suunnittelijoista.

Kello kymmenen aloitusmessussa istuu satapäinen joukko iloisia nuoria ja työntekijöitä kymmenestä eri seurakunnasta. Tunnelma on välitön. Päivän mittaan nuoret kiertävät eri työpajoissa oppimassa kädentaitoja, kerholiikuntaa, kerhoturvallisuutta, vilkkaiden lasten kanssa toimimista, lähetystyötä jne.

"Parasta päivässä on ollut yhteisöllisyys ja saman henkisyys muiden ohjaajien kanssa!" iloitsee Saloisissa kerhonohtajajana toimiva Netta Yliasaari. "Lähdin tänne hieman epäileväni ja väsynenä, mutta päivä on ylittänyt odotukseni. Olen saanut tsemppiä kerhon ohjaamiseen ja hyviä vinkkejä esim. kerhohartauden elävöittämiseen"

Netan sanoihin yhtyvät myös Pattjokiset Laura Haataja ja Anna Ranz "Odotukset kyllä täyttyivät. Saimme uusia tuttavuuksia, hyviä leikkivinkkejä ja paljon toimintaohjeita tilanteisiin joita kerhossa voi sattua."

Mikä on saanut nuoret lähtemään kerhonohtajaiksi?

"Parasta kerhonohtajuudessa on lapset." siitä kolmikko on yhtä mieltä. Ja plussaa se, että on hyödyllistä tekemistä vapaa-ajalla. "Seurakunnan kerhonohtajana koen olevani oikealla paikassa oikealla asialla" kiteyttää Netta.

Kun päivä on pulkassa, tyytyväiset osallistujat suuntaavat koteihinsa monta ideaa rikkaampana. Kerhonohtajamyyös tulevaisuudessa, sillä monet kerhonohtajista haaveilevat ammattista lasten ja nuorten parista.

Saahelainen 10.2.2018 nro 6